

ΒΙΩΝ

ΕΤΟΣ Α'.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ, ΤΗΣ 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1878

ΦΥΛΑ. ΙΣΤ'—ΙΖ'.

ΕΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

(Κωστ. Ἑρμοριακός.)

Ἐάν ὁ βυζαντιακὸς κόσμος εἶναι ὥστερος κατὰ τι τῶν κόσμων τῶν λοιπῶν φάσεων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶναι ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ἰδίως ἐν τῇ ποιήσει· κόσμος ζῶν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν κακῶς παρενοηθέντων διδασμάτων τοῦ Σωτῆρος καὶ καλλιερῶν μᾶλλον τὸν νοῦν ἢ τὴν καρδίαν συνέπνιγε τὸ αἶσθημα ὑπὸ τὴν σκέψιν καὶ περιωρίζετο εἰς τὸν ὑπομνηματισμὸν, τὴν κριτικὴν καὶ τὴν μίμησιν τῶν μεγάλων συγγραφέων καὶ ποιητῶν παρὰ εἰς τὴν δημιουργίαν ἰδίων ἔργων· καὶ ἐάν δέ ποτε ἐπελαμβάνοντο οἱ τότε λόγιοι νὰ πετάξωσι παρὰ τὰς κορυφὰς τοῦ Παρνασοῦ, ἐπιπτον οἰκτρῶς, διότι ἐπεχείρουν Ἰκάριον πτήσιν· τούτου ἕνεκα διαλάμπει μὲν φαιτεινὸν τὸ ὄνομα τοῦ τῆς Θεσσαλονικῆς Εὐσταθίου παρὰ τὸ τοῦ Μελησιγενεοῦς, ἐν ᾧ τοῦναντίον εἶναι κοινορτὸς ἐπικαθήμενος τῆς Ἰλιάδος ὁ μιμητικὸς ἐκεῖνος κύκλος τῶν βυζαντιακῶν ποιημάτων τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Τρυφιδώρου, Κολούθου κἄ. περιελθόντων ἡμῖν.

Μὴ ἔχοντες οἱ Βυζαντινοὶ τὸ δημιουργικὸν ἐκεῖνο πνεῦμα, ὃ περ ἐνέσπειρεν εἰς τοὺς Σοφοκλεῖς καὶ τοὺς Φειδίας ὃ τι μέγα, ὃ τι ὑψηλὸν, ἐχάλακτον, οὕτως εἶπεῖν, πᾶν ἔργον, εἰς οὐ τις τὴν συγγραφὴν δὲν ἔρκει μόνον ἢ σκέψιν καὶ ἢ γραφίς, ἀλλὰ καὶ ἢ καρδία· τούτου ἕνεκα τὰ ποιήματα

τοῦ Τζέτζη, τοῦ Πισίδη, τοῦ Πτωχοπροδρόμου, γεγραμμένα ἄλλως εἰς γλῶσσαν τετορνευμένην καὶ καταδεικνύουσαν τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, μὴ οὔσαν ὅμως καταληπτὴν τοῖς συγχρόνοις αὐτῶν, ὁμοιάζουσι πρὸς προσωπίδοφόρον τῶν Ἀποκρέω κρύπτοντα ὑπὸ ἔνδυμα ἀρχαϊκὸν σῶμα ἐκνευρισμένον ὑπὸ τῶν ἡθῶν τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Καὶ ὅμως μὴ μεμφόμεθα τοὺς πατέρας ἡμῶν Βυζαντινοὺς, ἐάν ἐπεχείρουν νὰ ψάλλωσι, περικοσμοῦντες τοὺς στίχους αὐτῶν μὲ ἔνδυμα μὴ προσῆκον τῇ ἐποχῇ καθ' ἣν ἔζων, ἀφ' οὗ σύγχρονοι ἤδη ἡμῶν οἱ ἀοιδοὶ τῶν Ἰονίων νήσων μὲ ἐπιμονὴν φοβεράν προτιμῶσιν ἐν παντὶ εἶδει τῆς ποιήσεως ἀντὶ τῆς καθαρειούσης τὴν δημόδη γλῶσσαν, ἢ τις εἶναι μὲν γλυκεῖα καὶ πρόσφορος διὰ τᾶςματα ἐκεῖνα τὰ ἐξερχόμενα τῶν χειλέων τοῦ κλέφτη καὶ τοῦ ἀρματωλοῦ καὶ κατὰλληλος διὰ τὴν λύραν τοῦ Βαλαωρίτου, ψάλλοντος τοὺς ἀθανάτους ἀγῶνας τῶν ἡρώων ἐκείνων, οὐχὶ ὅμως καὶ δι' αἰσθηματα πωλούμενα ἐντὸς αἰθουσῶν, ὅπου προσπνέει τὸ ἄρωμα καὶ ἀντηχοῦσιν οἱ φθόγγοι τῆς μουσικῆς τοῦ Στραοῦς· ἢ φουστανέλλα, ἢ φλοκάτα, τὰ τσαρούχια, τὸ καρρυσφύλλι εἶναι ὄρατα ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὅπου τὸ φύλλωμα τῆς δρυὸς εἶναι ἢ μόνη στέγη καὶ ὁ ἀπορῥῶξ βράχος ἢ μόνη κλίση καὶ διεγείρει τῷ θεωμένῳ ἄρρητον αἶσθημα, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐντὸς τῶν πόλεων, ὅπου χάνει πᾶν γόητρον καὶ καταπνίγει πᾶν μεγαλεῖον.

Ἡ ποίησις συμβαδίζει τῇ ἐποχῇ καθ' ἣν ἐπιχειρεῖ νὰ ψάλλῃ ὁ ποιητής· ἡ ποίησις ἔχουσα πηγὴν τὴν καρδίαν εἶναι τὸ βαρόμετρον, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἐποχῆς τοῦ ψάλλοντος· σπάνιαί εἰσι νῦν αἱ καρδίαι ἐκεῖναι αἱ διασώζουσαι τι τῶν ἀρχαϊκωτάτων ἀγνῶν ἠθῶν τοῦ Ὀμήρου, αἱ δυνάμεναι νὰ ἐννοήσωσι τὸ ὑψηλὸν τοῦ ποιητοῦ καὶ νὰ μὴ ἐρυθριάσωσι πρὸ τοῦ θ' τῆς Ὀδυσσεύσεως· διότι τανῦν ἀπῆλθεν ἡ ἀγνότης, τὸ πνευματικὸν ἐκ τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ μόνῃ ἡ φοβερὰ πραγματικότης βασιλεύει ἐν αὐτῇ· τοῦλάχιστον διασώζοντες ἐν ἡμῖν τὴν καρδίαν, ἐλπίζομεν εἰς τὸ μέλλον καὶ προοιωνιζόμεθα ἀνθοστεφῆ τὸν Παρνασσὸν τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ, ἐν ᾧ οἱ δυστυχεῖς πατέρες ἡμῶν, οἱ Βυζαντινοί, πικρὸν νὰ το εἴπωμεν, ἐστεροῦντο καρδίας· δυστυχῆς ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ σκέψις, ἡ κακῶς παρενοουμένη σκέψις, κατέκλυσε τὸ Βυζάντιον καὶ συνεπέφερε τὸν μαρμαρῶν καὶ τοῦτο διότι κακὴ ἡ ἀρχὴ ὁ βυζαντιανὸς κόσμος τοῦ Κωνσταντινίου διετήρει ἐν ἑαυτῷ στοιχεῖά τινα, ἃ περ θὰ ἐδύναντο νὰ δηγήσωσιν αὐτὸν εἰς εὐπρεπεστέραν τρίβον ἢ εἰς τὴν ἣν διήνυσεν· ἀλλ' ὅμως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰ θέμεθλα τῆς βυζαντιανῆς κοινωνίας ἰδρύνονται ἐπὶ τῆς ἱεροκρατίας καὶ τῆς τρομοκρατίας· τρόμος δὲ καὶ γράμματα καὶ ἰδίως ποίησις δὲν συναυξάνουσιν· ἡ ποίησις εἶναι παρθένος καλὴ ζῶσα ὅπου βάτοι καὶ ἀκανθαὶ καὶ τρίβοι δὲν ἀυξάνουσι, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐδυνήθη νὰ ζήσῃ ἐν Βυζαντίῳ, ὅπου τὸ ὄνομα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ὀμήρου ἐνέπνεον φόβον, ἀναγκάζοντα τοὺς φίλους αὐτῶν νὰ περικαλύπτωσι τᾶνθη τὰ πομπέοντα τῆς Ἀττικῆς αὔρας μὲ τὸν μέλανα πέπλον τοῦ Ζοροῦ μυστικισμοῦ καὶ νᾶνευρίσκωσιν ἐν τοῖς ἔπεσι τοῦ τυφλοῦ ἀοιδοῦ τῆς Ἰωνίας προφητείας καὶ προανακρούσματα τῆς ἀρμονικῆς μελωδίας τοῦ Θεανθρώπου!

Εἰς βυζαντινὸς ποιητῆς ἐπιγράψαμεν τὰς γραμμάς ταύτας καὶ ὅμως διὰ

τοῦ προοιμίου τούτου παρεξέτραπμεν τοῦ θέματος ἡμῶν· ἀληθῶς; οὐχί· μέλλοντες νὰ ποιήσωμεν λόγον περὶ ἐνὸς ποιητοῦ τοῦ Βυζαντινοῦ καὶ νὰ συμπαθῶμεν, ἵνα μὴ ἄλλο τι εἴπω, ἐπὶ τῇ οἰκτρᾷ ἀμαθείᾳ καὶ τῇ ἀμουσίᾳ αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ αἷτια αὐτῶν οὐχὶ ἐν αὐτῷ τῷ ποιητῇ, ἀλλ' ἐν τῇ καθόλου κοινωνίᾳ ἐν ἣ ἔζη καὶ ἰδίως ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς καθιδρύσεως αὐτῆς· μικρὰ πολλάκις αἷτια ἐν τῷ ἀτόμῳ καταστρέφουσι τὸ μέλλον αὐτοῦ· τοιοῦτόν τι συμβαίνει καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ· οὕτω ἐν τῷ ποιητῇ ἡμῶν τούτῳ, τῷ Κωνσταντίνῳ Ἑρμοῖνικῷ, δὲν πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ αἷτια τῶν μεγάλων αὐτοῦ παραλογισμῶν, οὓς θάναφέρωμεν κατωτέρω, καὶ τῆς ἀμουσίας αὐτοῦ ἐν τῇ ἐποχῇ καθ' ἣν ἔζη, ἀλλὰ, καὶ περ ζῶντος κατὰ τὴν ἰγ'. περίπου ἑκατονταετηρίδα, ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ καθ' ἣν ἀφ' ἐνὸς ἐπὶ τῶν πρώτων αυτοκρατόρων τοῦ Βυζαντινοῦ ἐκλείοντο αἱ ἐθνικαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπηγορεύοντο ὡς ἀντιχριστιανικαὶ ἡ μελέτη καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων πεζογράφων καὶ ποιητῶν!

Ἰπὸ τοιαύτας προϋδεῖσεις δέον νὰ κρίνωμεν τὸν Κωνσταντίνον Ἑρμοῖνικόν, περὶ οὗ ὁ λόγος ἤδη.

Ὁ ποιητὴς οὗτος ἀκμάσας κατὰ τὴν ἰγ'. περίπου ἑκατονταετηρίδα συνέγραψε παράφρασιν τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὀμήρου κατὰ διαταγὴν τοῦ

Κομνηνοῦ Ἀγγελοδοῦκα

Ἰωάννου τοῦ ἠρώου,

τοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἰδ'. ἑκατονταετηρίδος δεσπότου τῆς Ἡπείρου χρηματίσαντος, ἧς ἀποσπάσματα ἐδημοσίευσεν ὁ μακαρίτης Μαυροφρύδης ἐν τῇ Ἐκλογῇ μνημείων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἀγνοοῦμεν ἐὰν τὰ παραλειφθέντα μέρη ἀπετέλουν ἐν τι ὅλον καὶ συνεχῆ τῆς Ἰλιάδος μετάφρασιν, ὅπως ἐννοῆ ἄλλως τὴν λέξιν ὁ Ἑρμοῖνικός, διότι, ἐὰν τις κρίνῃ ἐκ τῶν ἐκδοθέντων μερῶν, ὁ μεταφραστὴς ἄρχεται διὰ παραφράσεως τῶν προοιμια-

κῶν τοῦ Τζέτζου καὶ εἶτα ἐκ τῆς ἐκτενοῦς μεθερμηνεύσεως τοῦ Α καὶ ἐκ τῆς συνοψίσεως τοῦ Β μεταβαίνει αἰφνης εἰς τὸ Μ κ. ἐξ. καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὰ μεθομηρικὰ.

Τὸ στιχοῦργημα δὲ τοῦτο τοῦ Ἑρμοῖνικοῦ εἶναι τοιοῦτον, ὥστε ἀγνοεῖ τις ἐὰν τανῦν τις, ἐπιλαμβανόμενος παίζων νὰ παρωδήσῃ οὕτω τὸν Ὀμηρον, θὰ ἐπετύγχανε τοιοῦτον οἰκτρὸν ἐξάμβλωμα. Γράφων εἰς τὴν τότε καθομιλουμένην γλώσσαν, μεταχειρίζεται τὸ ὀκτασύλλαβον τροχαϊκόν, παραγεμίζων αὐτὸν μὲ φοβερὰν ἀθαιρησίαν, ἵνα πληρώσῃ τὸ κεχηνὸς τοῦ σιζίχου, μὲ τὰ μόρια γὰρ, γοῦν, γέ κ.τ.τ. Ὡς ἐπιμάρτυρας τούτων παρατιθέμεθα τὰ ἑξῆς:

γράφων περὶ τοῦ γάμου τοῦ Πηλέως λέγει: τὰς δὲ τρεῖς δὲ μόνας ταύτας ἐκαλέσασιν ἐντίμως· εἰς τὸν γάμον γὰρ ἐκεῖνον ἵνα τὸν γαμβρὸν ἡ Ἥρα τὴν ἀνδρίαν τε παρέξῃ φρόνησιν ἡ Ἀθηνᾶ γὰρ τοῦτον γοῦν ἐπιβραβεύσῃ· τὴν χρυσὴν γὰρ Ἀφροδίτην, ὅπως γὰρ εἰς πόθον βάλῃ τοὺς νεόνυμφους· γὰρ τότε.

στιχ. 205—213.

κατωτέρω δὲ περὶ τῆς Ἑλένης λέγει:

γυναικῶν γὰρ τῶν ὠραίων ὑπερεῖχε γὰρ ἐκείνη τῶν κατὰ καιρὸν ἐκείνων. ἐσυνέζευξεν αὐτὴν γὰρ μὲ υἷόν γὰρ τοῦ Ἀτρέως τὸν Μενέλαον αὐτὸν γὰρ.

τὸ ἐπίθεμα τῆς ζώνης σὺν τὰ τῆς γαστέρας τούτης ὠραιόκαλλόν γὰρ λίαν, ὡς οὐδεὶς γὰρ γε τοιοῦτον ἐθεάσατο γὰρ τότε, οἱ δὲ πόδες γὰρ ἐκείνης, ὡς ὁ Ὀμηρός γὰρ γράφει εἰς τῆς ποίησις τὰ ἔπη, ἀργυρόπεζάν γὰρ θῆαν κτέ.

στιχ. 530—536 καὶ 623—632

ἀλλ' εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τὸ γὰρ γοῦν φθάνει ἐν τοῖς ἐπομείνοις στίχοις οὓς ἀμφιβάλλει τις ἐὰν ἐγράφησαν ὑπό τινος παιζόντος ἢ σπουδάζοντος:

Καὶ λαβὼν τὸν Πολυμήστωρ μετὰ τῶν πασῶν του παίδων εἰς τὸν οἶκον γὰρ ἐμβάζει, ὅπου γὰρ ἡ εὐγενίδες ἦταν γὰρ γοῦν συνηγμέναις ἢ αἰχμάλωτοι τοῦ κάστρου· εἶτα γοῦν λέγει πρὸς τοῦτον· «κάθισε πρὸς κλίνην τὴν δε». τῆνικαῦτα γοῦν καθίζει πρὸς τὴν κλίνην Πολυμήστωρ. αἱ γυναῖκες γοῦν τοὺς παῖδας ἐν χερσὶ τοὺς προλαβοῦσιν, ἀσπαζόμεναι γὰρ δῆθεν καὶ φιλοκτυπούσαι τούτους ἐπεγίνοντο πλησίον κτέ.

στιχ. 2785—2799.

καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὸ γλωσσικὸν μέρος· ὡς πρὸς τὸ ἱστορικὸν ἀκούσατε:

Ἐκαθίσασιν οἱ Τρῶες καὶ βουλευόνται καὶ πέμπουσι εἰς προφήτην τὸν Δαβὶδ γὰρ περὶ συμμαχίας λέγω, ἀποστείλασιν ἀγγέλους μετὰ δώρων πολυτίμων, ἵνα συμμαχίαν στείλῃ εἰς βοήθειαν τῶν Τρῶων· ὁ Δαβὶδ οὐκ ἠβουλήθη συμμαχίαν ἀποστέλλει ὑπὸ δύο γὰρ αἰτίων, μίαν δὲ καὶ πρώτην ταύτην, μυστατῶμενος τοὺς Τρῶας ὡς γὰρ λατρευτὰς εἰδώλων. καὶ δευτέραν πάλιν ἄλλην τοὺς Ἑβραίους ἐφοβεῖτο μὴ ζηλώσουσι τοὺς εἰδώλους καὶ λατρεύσουσι ἐκεῖνα.

στιχ. 1874—1891.

καί:

Ὁ δ' Ἀχιλλίος ἀκούσας ὁ υἱὸς ὁ τοῦ Πηλέως, φέρνει στράτευμα Βουλγάρων Οὐγγρων τε καὶ Μυρμιδόνων!

στιχ. 866—869.

Τὸ δὲ περιεργότερον ὅτι μετὰ τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένων ἠρώων ἐν στιχ. 4402 καταλέγει τὸν Ῥωμαῖον Κάτωνα καὶ τὸν πρὸ δύο περίπου πρὸ αὐτοῦ ἑκατονταετηρίδων ἀκμάσαντα Ἰωάννην τὸν Τζέτζην!

Καλλιλογικῶς δὲ τις ἐξετάζων τὸν ποιητὴν ἀμφιβάλλει ἐὰν εἶχε κόκκον καλλιαισθησίας ἐν ἑαυτῷ· ἀναγνώσατε τοὺς ἐπο-

μένους στίχους ἐν οἷς ποιεῖ παρήχῃσιν τοῦ στοιχείου φ' ἀγνωθῆ τῆ ἀληθεία τί θὰ ἤμεθα τανῦν ἐάν ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ ποίησις ἔβαινε ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς βυζαντιακῆς!

ἀναγνώσατε:

ὁ δὲ μεθυσμένος πάλιν
ἔμφορος εἰς ἄκρον ἔνι,
ἄμφω γὰρ τῶν δύο τούτων
ἐν φρονίμοις ἐνυπάρχει.
τῆς γὰρ φρούλης φαινομένης
ὑπὸ τῶν φίλων φιλίας
φιλητὸν αὐτοῦ φονεύει,
ὡς φιλάται νὰ φιλοῦσι
πρὸς σωφρονισμὸν τοῦ φίλου,
τῶν οἱ φίλοι πρὸς τοὺς φίλους
φιλικῶς φιλευομένοι
φιλικῶς γὰρ νὰ φιλοῦσι,
καὶ μηδὲν ποτὶς ἀφίλω
πρὸς τοὺς φίλους φιλοῦσθαι
οἱ φιλευομένοι φίλοι
τὰ πρὸς φύσιν τῆς φιλίας.

στιχ. 752—767.

καὶ κατωτέρω παρήχῃσιν τοῦ χ':

ἔχουσα καὶ μέλλω χῦσαι
τόσον γὰρ χαμόν τους χάσε
τοὺς χαλιφρονας Ἀχαιοὺς,
τοὺς μὴ χάριτας χαρίτων
ἔχοντας ἐκ παροχῆς σου
χάριτας αὐτοὺς χαρίζῃ
καὶ τὴν χάριν ὡς περ χάριν
ἀχαρίστην γὰρ οὐκ ἔχουν,
χείρονα χειρόνων Χρύσου
εἰς τοὺς χείρονας Ἀχαιοὺς
τοὺς ἀχάριστους ἐν χάρι,
ἵνα γούν χαρῶ ἐν χάρι
καὶ χρησθῶ χάριν εἰς χάρις
τῶν ἀρχαίων σου χαρίτων,
ὅπως χαίρομένη Χρύση
ἡ ψυχὴ μου χαρμονοῦσα
τὰς χρυσᾶς τῆς ἐνηχῆσεις
πρὸς τὴν χρῆσιν, ἣν περ χρῆζεις,
χαριτόχαρτε χαρίτων!

στιχ. 1321—1339.

Καὶ ὁμοῦ δ' ὑπὸ τῶν Ἐριννύων, οὐχὶ πλέον ὑπὸ τῶν Μουσῶν, ἐμπνεόμενος οὗτος ποιητῆς δὲν αἰσχύνεται γράφων περὶ ἑαυτοῦ:

Καὶ κατὰ λεπτόν γαρ μάθε
τοῦ Ὀμήρου καὶ ἐτέρων
βιβλῶν ἄλλων πρὸ Ὀμήρου
καὶ μετ' Ὀμηρον ὠσαύτως

ὅσα γούν ἐσυνεγράψαν
Εὐριπίδης καὶ Λυκόφρων
καὶ οἱ ἕτεροι σὺν τούτων
τὰ περὶ τῆς Τροίας τότε,
ἐν γὰρ πόνῳ βραχυτάτῳ
περιέκλεισα τὰ πάντα
ἐν στενῷ πεπλατυσμένα
καὶ εὐνόητα τοῖς πᾶσι·
ὁ βουλόμενος ἐν ἄλλοις
τοῖς ἐκείνοις βιβλίου ταύτης
τοῖς πολλοῖς ἀναγνσκέναι
τῶν ἐκείνων βιβλιοθήκων,
οὐχ εὐρίσκει τις ὁπόσα
ἐν πολλοῖς βιβλίοις γάρ γε
τμήμασι μικροῖς μεγάλοι,
ὡς τὸ πόνημα ἐτοῦτο.
κ' ἔνεκεν αὐτοῦ γὰρ μᾶλλον
εὐεργέτησον κάμοι γὰρ
δωρεᾶν, κτῆ.

στιχ. 135—157.

Καὶ ὁμοῦ εἶχεν ἐν μέρει δίκαιον, διότι μὴ νομίση τις ὅτι οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ ποιηταὶ ὑστεροῦσι πολὺ αὐτοῦ· μηδὲ ὑπολάβῃ τις ὅτι ὁ Ἑρμονιακὸς οὗτος ἦν ποιητῆς τῶν κοινῶν, ὁ ἀθλιέστερος ἴσως πάντων τῶν Βυζαντινῶν ποιητῶν· πρὸς τοῦτο ἀνάγκη νὰναφέρωμεν ὅτι ἕτερος ποιητῆς διαπρεπεστέρην τοῦ Ἑρμονιακοῦ θέσιν κατέχων, ὁ οὗ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν Ἰωάννης Τζέτζης, εἰς τοὺς αὐτοὺς παρεμφερεῖς ἀναχρονισμοὺς πίπτει καὶ παρεμφερῶν τερατολογημάτων συγγραφεὺς τυγχάνει· οὕτω, ἵν' ἀναφέρωμεν ἐν ἐκ τῶν πολλῶν, λέγει περὶ τοῦ Ἀρχιμήδους ὅτι·
εἶχε Θεῖκλαν σύζυγον υἱὸν δὲ τὸν Παυλίτζην!

Τὸ δὲ χείριστον ὅτι κομπορρημονέστερος τοῦ Ἑρμονιακοῦ ὦν, τολμᾷ νὰ λέγῃ περὶ ἑαυτοῦ:

Οἶδας δὲ πάντωφ' ἀκριβῶς πῶς πᾶσαν οἶδα βίβλον
ἐκ στήθους τε καὶ στόματος οὕτως ἐτοίμως λέγειν.
Οὐδὲ γὰρ μνημονέστερον τοῦ Τζέτζου θεὸς ἄλλον
ἄνδρα τῶν πρὶν τε καὶ τῶν νῦν ἐξέφηγεν ἐν βίῳ·
ὄθεν τὸ δῶρον εὐχαριστῶ τῷ δόντι
κἄν τρίτῳ βίον πενήχρδον σεῖράς ὦν γένους πρώτου.

Χιλιᾶδ. I, 275.

Τέως τὸν Τζέτζην ἀψευδεῖν ἐν τοῖς τοιοῦτοις νόει
ὡς ἀκριβέστερον εἰπεῖν ἱστορικῶν ἀπάντων
καὶ πάντων μνημονέστερον τῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ.
Χιλιᾶδ. I, 545.

καὶ τέλος:

Οὕτω παιδεύει με πατὴρ ὡς τὸν υἱὸν ὁ Κάτων·
εἰ δέ τις καὶ τὸν Κάτωνα χρῆζει μαθάνειν, οἷος,
ἐμὲ βλεπέτω Κάτωνος ἔμψυχον ζωγραφίαν,
καὶ Παλαμῆδους τοῦ σοφοῦ! κτῆ.

Χιλιᾶδ. III, 460.

Ταῦτα πάντα δῆλον ποιῶσιν ἡμῖν ὅτι οἱ Ἕλληνες βάρδοι τῶν μέσων χρόνων ἔπασχον τὸ αὐτὸ νόσημα καὶ τὴν αὐτὴν εἴπασχον ἀμουσίαν καὶ ὅτι ἐάν οἱ Βυζαντινοὶ διέπρεψαν ἐπὶ ἄλλοις κλάδοις τῶν γραμμᾶτων, δι' οὓς εἰσι πολῦτιμοὶ ἡμῖν καὶ οὐχὶ καταφρονήτοις, ὡς κοινῶς θεωροῦνται, δὲν ἐδυνήθησαν ὁμοῦ, οὐχὶ πλέον νὰ διαπρέψωσιν ἐν τῇ ποιήσει, ἀλλὰ τοῦλάχιστον νὰ καλλιεργήσωσιν ἔστω καὶ ἀτελῶς πῶς αὐτὴν. Καὶ τοῦτο διὰ τὰ αἴτια, ἃ κατεδείχθησαν ἀνωτέρω.

Γ. Κ. Υ.

ΝΕΑ ΕΛΛΑΣ

Γ'.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ.

Ὁ Θεόδωρος Γ. Ὀρφανίδης ἐγεννήθη ἐν Σμύρνη κατὰ Μάρτιον τοῦ ἔτους 1817. Νέος ἔτι μετέβη εἰς τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος ὅπου ληφθεὶς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς κυβερνήσεως ἐπέμφθη εἰς τὴν Ἑσπερίαν, ἔνθα ὑπὸ τοὺς περιφθόμους σοφοὺς Ἀνδριανὸν Ἰουσιέα, Βρογνιάρτον καὶ Λεκαίνιον διήκουσε τὴν ἐπιστήμην τῆς Φλωρίδος· ἐπιστρέψας εἶτα εἰς τὴν Ἑλλάδα διωρίσθη καθηγητῆς τῆς βοτανικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, ἣν καὶ διδάσκει ἔτι ἐν αὐτῷ, σεβόμενος καὶ ὑποληπτόμενος οὐχὶ μόνον ὑπὸ τῶν δημογενῶν του, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ξένων ἐπὶ ταῖς γνώσεσιν καὶ ταῖς ἀνακαλύψεσιν αὐτοῦ, διότι καθ' ἃ ἀναφέρει ἐπιφανῆς Εὐρωπαῖος συγγραφεὺς, ὁ Βοασσιέρος, ἀνεκάλυψεν ἄχρι τοῦδε πλείστα ὅσα ἄγνωστα φυτὰ ἐν τῇ φυτολογίᾳ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ ἔπαινοι καὶ τὰ ἀριστεῖα, ἃ ἔλαβεν ἐν τοῖς διαφόροις ἐκθέσεσι καὶ ἃ περ τιμῶσιν οὐχὶ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τὴν πατρίδα, εἰσὶν ἀρίθμηλα μαρτύρια ὅτι

ὁ Λιναῖος τῆς Νέας Ἑλλάδος εἶναι ὁ Σμυρναῖος Θεόδωρος Ὀρφανίδης.

Ἄλλ' ἀκόλουθος καὶ μύστης ὦν τῆς Φλωρίδος, δὲν ἔπεται ὅτι δὲν καλλιεργῆ καὶ τὰς Μούσας. Ἰδὼν τὸ φῶς ὑπὸ τῶν ὠραίων καὶ ποιητικῶν οὐρανῶν τῆς Ἰωνίας ἦτο δυνατὸν ποτὲ ἡ καρδιά του νὰ μὴ ἀναπτρωθῇ καὶ νὰ μὴ ἀγαπήσῃ τὰς καλὰς τῆς Πιερίδος κόρας; Ἄς ἀπαντήσωσιν, ἃ περ ἄλλως περιττὸν νὰναφέρωμεν ὡς λίαν γνωστὰ τῷ Πανελληνίῳ, ἡ Χίος Δούλη, ὁ Ἅγιος Μηνᾶς, ὁ Πύργος τῆς Πέτρας, ὁ Ἀπατρις, τὸ Τίρι-Αἶρι. Καρδιά εὐγενῆς καὶ μεγάλη συμπαθῶν ὑπὲρ τῆς πολυπαθοῦς ἐκείνης νήσου, ἦτις, καὶ περ δούλη ἔτι, εἶναι ἐξηγνισμένη ὁμοῦ διὰ τοῦ αἵματός της, τῆς Χίου, ἔψαλλε με λύραν Τυρταίου καὶ Πινδάρου τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πάθη τῆς νήσου ὑπὸ τοὺς δύο φοβεροὺς ἐφιάλτας, τοὺς ἀπηνῶς πιέσαντας αὐτὴν, τοὺς Γενουηνοὺς καὶ τοὺς Τούρκους, οἱ τινες εἶχον μεταβάλλει εἰς σεσηπὸς σῶμα τὴν ὠραίαν ταύτην νύμφην τοῦ Αἰγαίου· οὕτω δὲ ἐκ τοῦ πρὸς τὴν πολυπαθῆ ταύτην νήσον πατριωτικοῦ ὀργασμοῦ του καὶ συμπαθείας προέκυψεν ἡ Χίος δούλη καὶ ὁ Ἅγιος Μηνᾶς, ἀληθῆ ἀριστουργήματα τῆς νέας ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἃ περ πρὸς τὰ σατυρικὰ αὐτοῦ ποιήματα, ἐν οἷς καταφαίνεται ὅτι χρῆται οὐχ ἥττον ἐπιτυχῶς καὶ τῇ Ἀρχιλοχείῳ γραφίδι, κατατάσσουσι τὸν Σμυρναῖον βάρδον μετὰ τῶν πρώτων ἀηδόνων τοῦ Παρνασοῦ τῆς Νέας Ἑλλάδος.

Δ'.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ [ΠΑΡΑΣΧΟΣ].

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐνὸς τῶν πρωτίστων καὶ προσφιλεστάτων τῶν ποιητῶν τῆς Νέας Ἑλλάδος τοὺς τρυφερωτέρους ἐγείρει παλμούς ἐν τῇ καρδίᾳ παντός Ἑλλήνος· διότι τίς Ἕλληνα, καὶ ὁ ἀτελεστάτης ἔτι μορφώσεως τυχὼν, ἀγνοεῖ τοὺς μελιρρῦτους

καὶ ἀμιμήτους αὐτοῦ στίχους; τοὺς ἐξερχομένους βαθεῖς ὡς ὁ οὐρανὸς καὶ διαυγείς ὡς ῥέον ὕδωρ ἐκ τῶν μυχῶν ἀληθῶς ἀλγούσης καρδίας; τίς δὲν ἀνέγνωσεν ἢ δὲν ἐψιθύρισε μόνος μετ' ἀφάτου συγκινησίως τὰς εἰς ποταμὸν καὶ πρὸς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ πατέρα ὠδὰς, τίς δὲν ἔχυσε δάκρυα ἀκούων ἀπαγγελλόμενον τὸ ὄρφανόν, τίς δὲν ἀνέπλασε μετ' αὐτοῦ ἰδεώδη ἐρωμένην

Καλὴν καὶ μελαγχολικὴν, μὲ ἡμερον τὸ βλέμμα, μὲ φουμένην πτέρυγα εἰς καταρρέον σῶμα, τίς δὲν ἠγάπησεν τὸν Ὁθωνα διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν ἐλεγεῖον καὶ τίς ἀκούων ὑπ' αὐτοῦ θρηνούμενον νεκρὸν δὲν ἐπεθύμησε νὰ ἦναι ὁ νεκρὸς οὗτος; διότι πράγματι εἰς δόξης φῶς μεταποιεῖ τὴν νεκρικὴν σκοτίαν μίαν τοῦ μόνῃ ἀλγεινῇ κραυγῇ. Καὶ πολεμῶν τὸν θάνατον κλεινὴν ἀθανάσιαν τ' ἀθάνατόν του ἄσμα χορηγεῖ.

Ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος, μετὰ πατριωτικῆς ὄντως ὑπερφηανείας τὸ γράφομεν, εἶναι γόνος τῆς πατρίδος ἡμῶν Σμύρνης, ἀπὸ τῆς τρυφερωτάτης του ἡλικίας εἰς τὴν ποίησιν δοθεὶς καὶ «μόνος, ὡς εὐφυῆς Ἕλληνα κριτικὸς παρετήρησεν, ἐν τῇ Ἑλλάδι, τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῆς πανδαημοσύνης, ὅπου πᾶσα δάφνη εἶναι εἰς πάντα ἄνθρωπον ἀκόπως προσιτῆ, οὐδεμίαν ποτὲ ἐζήλευσεν ἄλλην πλὴν τῆς ποιητικῆς, ἀλλ' ἐρρίφθη ὀλόκληρος εἰς τὴν ποίησιν, ὡς ὁ Κούρτιος εἰς τὸ χάσμα, τὸ πᾶν εἰς αὐτὴν θυσιάσας καὶ τὰ πάντα ὑπομείνας χάριν αὐτῆς».

Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου καὶ δαψιλέστατα ὑπὸ τῆς Μούσης ἀντεμοίφθη διότι οἰανδήποτε κραυγὴν καὶ ἂν ἐκβάλλῃ, ἐρωτικὴν ἢ πατριωτικὴν, χαρίεσσαν ἢ θρηνώδη, τέρπει, καταγοητεύει, μεταρσιοῖ εἰς ἀνωτέρας σφαίρας τὸν ἀναγνώστην διότι εἶναι ἀληθὴς καρδιά ποιητοῦ, διότι συνονοῖ ἐν ἐκφυῶν τὰ κυριώτερα τοῦ ποιητοῦ χαρακτηριστικά, ἥτοι εὐρυτάτην φαντασίαν καὶ ἐμπνευσιν, μέγα πῦρ ἐνθουσιασμοῦ, ἀρμονίαν γλυκυτάτην καὶ ἀπεριόριστον φιλοπατρίαν, δι' ἣν καὶ ἐκλήθη καὶ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐθρικὸς ποιητὴς τῆς Νέας Ἑλλάδος.

Ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος, συνελόντι εἰπεῖν, εἶναι ἐκ τῶν ποιητῶν ἐκείνων, ὧν τὸ ὄνομα οὐδέποτε θέλει σβεσθῆ ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν λαῶν.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΚΟΡΝΑΡΟΥ

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ὁ Μάρκος Κορνάρου, Βενετὸς εὐγενὴς ἐξορισθεὶς τῆς πατρίδος του ἦλθεν εἰς Κύπρον, ὅπου συνέδεσε στενὴν φιλίαν μὲ τὸν Ἰάκωβον, νόθον τοῦ οἴκου τοῦ Λυσινιάν.

Ἐβοήθησε τὸν φίλον του διὰ διαφόρων μέσων ὥστε μετὰ τινὰ ἔτη ἐμυλλίου πολέμου κττέστη οὗτος ἱκανὸς νὰ γίνῃ κύριος ἀπάσης τῆς νήσου. Κατ' ἀρχὰς ὑπεστήριζεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ταμείου, εἶτα δὲ ἐπέτυχε διὰ αὐτὸν τὴν βοήθειαν τῶν συμπατριωτῶν του. Ὁ Ἰάκωβος νόθος ὧν οὐδέποτε ἐπέτυχεν ν' ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τοῦ Πάπα. Καταλαβὼν ὅμως τὴν ἐξουσίαν ἐζήτησε καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ Πάπα τὴν ἀναγνώρισιν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ Ποντίφηξ ἔμεινε κωφὸς εἰς τὰς παρακλήσεις του. Ἐπὶ τέλους ὁ Ἰάκωβος μὴ ἀναγνωρισθεὶς ὑπὸ τῶν ἡγεμονικῶν οἴκων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπρότεινεν εἰς τὸν Μάρκον Κορνάρου νὰ συνδέσῃσιν συμμαχίαν μετὰ τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας.

Ὁ Μάρκος εἶχεν ἀνεψιᾶν θελκτικὴν καὶ ὠραίαν νεάνιδα ὀνόματι Αἰκατερίνη Κορνάρου. Τὴν κόρην ταύτην ἔδωκεν εἰς γάμον εἰς τὸν Ἰάκωβον di Lusignan μὲ προίκα 100 χιλ. δουκάτων μὲ τὴν συμφωνίαν ὅμως ἵνα ἡ Αἰκατερίνη ἀναγνωρισθῆ θυγάτηρ τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας.

Αἱ διαπραγματεύσεις αὗται ἐγένοντο περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1468 καὶ μετὰ πολλὰς καὶ μακρὰς ἀργοπορίας ἢ συμμαχία συνωμολογήθη τέλος πάντων ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Τὴν προίαν τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου τὸ μέγα πλοῖον τῆς Ἑνετίας τὸ δι' ἐξαιρετικὰς μόνον τοῦ κράτους ὑπηρεσίας μεταχειριζόμενον, ὁ Βουκένταυ-

ρος, κεκοσμημένον μὲ γαμήλια πτερὰ καὶ μὲ πλοῦσια λευκὰ ὑφίσματα πεποικιλμένα μὲ χρυσόν, ἐφέρθη εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀποβάθραν, ἥτις ἀμφοτέρωθεν ἦτον ἐστολισμένη μὲ μεγάλα δοχεῖα φοινίκων τῶν ὁποίων τὰ λαμπρὰ πράσινα φύλλα ἀνεριγνύοντο μὲ τὰ διάφορα χρώματα τῶν πέριξ μαγευτικῶν ἀνθέων. Οἱ Bargaroli φέροντες λευκὰς περισκελίδας μὲ χρυσοὺς θυσάνους περὶ τὰ γόνατα, καὶ μικρὰ ἐρυθρὰ ἐπανωφόρια μετὰ χιυτῶν κομβίων καὶ τοὺς πλατεῖς αὐτῶν πῆλους κεκοσμημένους μὲ μακρὰ πτερὰ, ἴσταντο ἐκατέρωθεν τοῦ περιφήμου Βουκένταυρου.

Ὁ Δόγη καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς συνηθροίσθησαν κάτωθεν ἐνὸς ἐξώστου τοῦ δουκιχοῦ παλατιοῦ, ὅπου κατὰ τὴν σχεδὸν ἀνατολικὴν πολυτέλειαν τῆς ἐποχῆς ἦτο κεκαλυμμένον μὲ πορφύραν καὶ λευκὰ νυμφικὰ ὑφάσματα. Τὰ καθίσματα καὶ τὰ ὑποπόδια ἦσαν ὁμοίως πολυτελῆ. Ἡ Αἰκατερίνη φέρουσα ὡς βασίλισσα τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα, συνωδύετο ὑπὸ ἑξ̄ κυριῶν τῆς τιμῆς καὶ ἠκολουθεῖτο ὑπὸ τῶν εὐγενῶν τῆς αὐλῆς τῆς. Πολυτελῆς καὶ μεγάλη λειτουργία ἐγένετο ἐν ἀγίῳ Μάρκῳ ἔμπροσθεν δὲ ὅλων τῶν πρέσβων αὐτὸς ὁ Δόγη παρουσίασεν εἰς τὴν Αἰκατερίνην τὸ στέμμα τῆς Κύπρου καὶ ἀνεκήρυξεν αὐτὴν θετὴν τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας θυγατέρα.

Ἡ γαμήλιος τελετὴ ἔλαβε τέλος καὶ ἡ νέα τῆς Κύπρου βασίλισσα ὠδηγήθη εἰς τὸν Βουκένταυρον ὑπὸ τοῦ Δόγη, ὅστις τότε τὴν ἀπεχαιρέτησεν συστήνων αὐτὴν εἰς τὰς φροντίδας τῆς ἀκολουθίας τῆς καὶ παρουσιάσας εἰς αὐτὴν τὸν εἰς Κύπρον πρέσβυν τῆς Ἑνετίας. Τέσσαρες γαλλεραὶ ἠκολούθησαν ὡς συνοδίαι.

Φθάσασα ἡ Αἰκατερίνη εἰς τὴν νῆσον εὐθὺς ἐστέφθη ἀνευφημοῦντος τοῦ πλήθους τὴν χαρίεσσαν καὶ φαιδρὰν ἀνασάν του καὶ λέγοντος ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἦλθε νὰ κατοικήσῃ πάλιν μεταξὺ αὐτῶν. Ἡ ἀγαθὴ καὶ ὠραία Αἰκατερίνη τοσοῦτον ἠγαπήθη

ὑπὸ τῶν Κυπρίων, ὥστε πᾶν ὅτι ἔλεγεν ἢ ἔπραττεν ἐνομιζέτο θαυμάσιον.

Ἡ πρώτη αἰτία φθόνου τὴν ὁποίαν διακαίως ὁ Ἰάκωβος ἐδύνατο νὰ αἰσθανθῆ ἦτο ὅτι καίτοι αὐτὸς κατήγετο ἐκ μακρᾶς σειρᾶς βασιλέων τῆς Κύπρου, ὡς ἐκ τῆς γεννήσεώς του ὅμως καθίστατο ἀνίκανος ν' ἀναλάβῃ μόνος τὰς ἡνίας τῆς μοναρχίας, ἐνεκεν τῆς ἀρνήσεως τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων καὶ τῆς ἐναντιότητος τοῦ Πάπα Πίου Β'.

Μολοντοῦτο ἡ ἀδάμαστος θέλησίς του καὶ ἀπόφασις νὰ γίνῃ κύριος τοῦ κράτους τόσον ὑπερίσχυσαν ὥστε οἱ Κύπριοι ἐθεώρουν αὐτὸν μετ' ἐμπιστοσύνης καὶ μὲ πλήρη αὐτῶν συγκατάβασιν ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰάκωβος Β'.

Δύο ἔτη παρήλθον καὶ νέαι ἠγέρθησαν ταραχαί. Τὰ τέκνα τοῦ Ἰακώβου di Lusignan παρορῶντα τὸ μειονέκτημα τῆς γεννήσεώς των, ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ ἦσαν νόθα, ἠξίουσαν δικαίωμα διαδοχῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός των· διότι ἅπαντα ἦσαν μεγαλείτερα τῆς βασιλείσης Αἰκατερίνης κατὰ τὴν ἡλικίαν. Ὁ Ἰάκωβος τότε ἠσθένησεν καὶ μετὰ δύο ἔτη καὶ τινὰς ἐβδομάδας ἀπὸ τοῦ γάμου του ἀπέθανεν. Ὁ Σακεσπῆαρ δικαίως εἶπεν «ἀνήσυχος κοιμάται ἡ κεφαλὴ, ἥτις φέρει στέμμα.» Ἡ πτωχὴ Αἰκατερίνη ταχέως ἐδοκίμασε τοῦτο ἀφ' οὗ ἔχασε τὸν σύζυγον καὶ προστάτην τῆς. Ἡ φυσικὴ λύπη αὐτῆς διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ συζύγου τῆς ὑπεχώρησε πρὸ αἰσθήματος βαθείας ἀγανακτικῆς διὰ τὴν συκοφαντίαν, ἥτις διεδόθη εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐξθασε μέχρι τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας, ὅτι δηλ. αὐτὴ, ἡ σύζυγος ἢ τόσον ἀγαπήσασα καὶ θρηνήσασα τὸν βασιλέα εἶχε δηλητηριάσει αὐτόν.

Μετὰ τινὰς μῆνας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰακώβου ἡ Αἰκατερίνη ἔφερεν εἰς φῶς υἱόν. Τοῦτο ἐλύπησε πολὺ τοὺς ἐλπίσαντας ὅτι θὰ ἐδύναντο διὰ παντὸς μέσου ν' ἀπογυμνώσῃσιν τὴν Αἰκατερίνην τῆς βασιλικῆς αὐτῆς ἀξίας. Ἡ βάπτισις τοῦ παιδὸς ἐγένε-

νετο μετά πολυτελείας και μεγαλοπρεπειας· διότι δι' αὐτοῦ ἐξησφαλίζετο τὸ δικαίωμα τῆς διαδοχῆς. Ἀλλὰ δυστυχῶς μετὰ ἓν ἔτος ἀπέθανε τὸ παιδίον και τὰ παλαιὰ πάθη ἠγέρθησαν και πάλιν και ἡ συκοφαντία οὐκ ἠ βασιλίσα ἐδηλητηρίασε τὸν σύζυγόν της διεδόθη ἐκ νέου μετ' ἐπιτάσεως.

Μαθὼν τὰς ταραχὰς τῆς Αἰκατερίνης ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Γεώργιος Κορνάρος ἦλθε ταχέως εἰς Κύπρον ἵνα βοηθήσῃ και προστατεύσῃ αὐτήν, ὅπερ και κατώρθωσε, ἀποπλύνας συγχρόνως τὸ ἔνομα αὐτῆς ἐκ τοῦ μώμου, ὅστις τῇ ἐπερόπιετο και τὸν ὁποῖον ἐπενόησεν ἡ Καρλόττα di Lusignan, θέλουσα νὰ καταλάβῃ τὸν θρόνον ἀντὶ τῆς Αἰκατερίνης.

Ἐν τούτοις ἡ Ἑνετικὴ Δημοκρατία ἐπεμψεν εἰς αὐτήν δύο εὐγενεῖς Ἑνετοὺς ὡς συμβούλους ἢ μάλλον κηδεμόνας και ἄλλους τινὰς, οἵτινες ὅμως ἀρῆρσαν πᾶσαν ἐξουσίαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς, ἀφήσαντες μόνον εἰς αὐτήν τὸν ξηρὸν τίτλον τῆς βασιλείας.

Οὕτω διήρχετο ὁ χρόνος και μετ' αὐτοῦ πῦξαν οἱ ἐσωτερικαὶ και ἐξωτερικαὶ ταραχαὶ διὰ τὴν δυστυχῆ Αἰκατερίνην. Ἡ ἀπαράμιλλος αὐτῆς ὠραιότης ἀνησύχει τὴν γερουσίαν τῆς Ἑνετίας, ἣτις φοβουμένη μὴ ἡ Αἰκατερίνη συνάψῃ δεύτερον γάμον ἐζήτησε παρ' αὐτῆς ν' ἀπαρνηθῇ ἅπαντα τὰ ἐπὶ τῆς Κύπρου δικαίωμάτα της. Ἡ Αἰκατερίνη ἀντέστη ἀλλ' ἠναγκάσθη ἔπειτα πανταχόθεν πιεζομένη νὰ ἐνδώσῃ και ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Κύπρον ἐλπίζουσα νὰ ζήσῃ εὐτυχέστερα ἀλλαχοῦ.

Ἐβδομάδας τινὰς μετὰ ταῦτα συνοδευομένη ὑπὸ μεγαλοπρεποῦς συνοδίας Ἑνετῶν και μεθ' ὅλων τῶν τιμῶν τῶν δυνειομένων εἰς τὸ βασιλικὸν αὐτῆς ἀξίωμα ὠδηγήθη εἰς τὸ φρούριον τῆς Φαιμαγόστας. Οἱ ἄρχοντες και ὁ κληρὸς ὑπεδέχθησαν αὐτήν εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως. Ἡ Αἰκατερίνη εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν κἀτῶθεν ἀψίδος περιστοιχομένη ὑπὸ εὐγε-

νῶν Ἑνετῶν και ἐν τῷ μέσῳ θαυμάζοντος πλήθους. Ὁ ναύαρχος παρούσασεν εἰς τὴν Αἰκατερίνην τὰς διαταγὰς τῶν ἀρχῶν παρακαλῶν αὐτὴν ὅπως συμμορφωθῇ μετ' αὐτῶν. Αὐτὴ ἀπεκρίθη ὅτι ὡς θετὴ θυγάτηρ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας ἤθελε προθύμως ὑπακούσει και συγχρόνως συνέστησεν εἰς τοὺς διαδόχους της νὰ συντείνωσιν εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ λαοῦ, ὃν αὐτὴ εἶχεν δυνάμει ὑπὸ τῆς.

Ἡ Αἰκατερίνη τότε ἐπέβη τοῦ πλοίου και μοναδικὴ λειτουργία ἐψάλλη, ἡ δὲ σημαία τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἀνεπετάσθη και ἠγιάσθη· και οὕτω ἡ Ἑνετικὴ Δημοκρατία ἔλαβε κατοχὴν τῆς νήσου.

Φθάσασα ἡ Αἰκατερίνη εἰς Ἑνετίαν ἠξιώθη μεγάλων τιμῶν ὑπὸ τοῦ Δόγη και ἔλαβεν ὡς διαμονὴν τὸ Castello d'Asolo, ὅπου και διεμείνει μέχρι τοῦ θανάτου της.

(Leisure hour.)

Σ. Σολομωνίδης.

Η ΘΥΓΑΤΗΡ ΤΟΥ ΔΕΣΙΑΑ.]

(διήγημα πρωτότυπον).

(συνέχεια και τέλος.)

Τότε κατὰ πρότον ἡ Φροσύνη ἐσκέφθη ὅτι ἦτο μόνη ἐν τῷ κόσμῳ ἄνευ πατρὸς, μακρὰν τοῦ ἀδελφοῦ της, ἄνευ φίλου και ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐχθρῶν. Ἐκάθησεν ἐπὶ τινος λίθου και ἔθεσε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς μεταξὺ τῶν δύο χειρῶν της. Ἦτο μόνη. Πρὸ πολλοῦ ὁ ἀλέκτωρ εἶχεν ἀναγγεῖλει τὸ μεσονύκτιον και ἦδη ἠτοιμάζετο νὰ κρᾶξῃ και διὰ τὴν πρωτάν. Ὁ ψυχρὸς ἄνεμος ἐκίνοι τὰ παρ' αὐτῇ χαμόδενδρα και ἐπροξένοι ψίθυρον, ὅστις ἐνόμιζες ὅτι ἐθρήνει ὁμοῦ μὲ τὴν Φροσύνην. Ἐπὶ τοῦ στερεώματος ἔτρεμον ἦδη οἱ ἀστέρες και τὸ φῶς τῆς σελήνης καθίστατο ἐπὶ μάλλον και μάλλον ὠχρότερον. Αἶφνης ἡ Φροσύνη ἠγέρθη βιαίως ἐκ τοῦ λίθου, ἐφ' οὗ ἐκάθητο και ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ ὕγρου τοῦ μνήματος τοῦ πατρὸς της χόματος, ἐφίλησε μετὰ

περιπαθείας αὐτὸ και λαβοῦσα δραγμὴν ἐξ αὐτοῦ τὸ ἔθεσεν εἰς τὸ βινόμακτρον της και Νὰ τῶρα τὸ φυλακτό μου, εἶπε. Τότε ὡς εἰ παραφερθείσα ἤρχισε νὰ τρέχῃ πρὸς τὴν παραλίαν. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔβλεπε τὴν ἀγνὴν τοῦ Φοῖβου ἀδελφὴν κυνηγοῦσαν τὴν χρυσόκερω ἔλαφον της. Τὰ πάντα καθίστων ἐντελῆ τὴν παρομοίωσιν, ἢ πρῶτα, ἢ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ῥιπίζομένη αὐτῆς κόμη, τὸ ἀνάστημα και ἡ ταχύτης τῶν ποδῶν· κατὰ τοῦτο μόνον διέφερον ὅτι ἡ μὲν Ἄρτεμις ἦτο φαιδρά, ἡ δὲ Φροσύνη ἔφερε τὸν θάνατον ἐν τῇ καρδίᾳ και τὸν Βεζούβιον ἐν τῇ κεφαλῇ. Ἐφθασεν εἰς τὴν παραλίαν. Τὸ ἀπλανὲς αὐτῆς ὄμμα ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς ἀχανοῦς θαλάσσης και καταμέτρησεν αὐτήν. Νότιος ἔπνευ ἀνεμος και τὰ κύματα τοῦ μικροῦ τῆς Πάργας λιμένος ἐθραύοντο μεθ' ὄρμης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Μακρὰν ἐφαίνετο πλοιάριον ματαίως προσπαθοῦν νὰ προσπελάσῃ πρὸς τὴν παραλίαν.

— Θὰ τοὺς φθάσω, ἔκραξε μετὰ παραφορᾶς ἡ Φροσύνη και ἔπεσεν εἰς τ' ἀφρίζοντα κύματα. Ἐπάλαισε κατ' αὐτῶν μετὰ θάρρους και ἐλπίδος. Πότε ἐχάνετο ὑπ' αὐτὰ και πότε ἔπλεεν ὡς γλάρος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Ἐν τέταρτον διήρκεσεν ἡ ἀγωνία αὐτῆ και τέλος παμμέγεθες κύμα ἐκάλυψεν αὐτήν. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν ἐβυθίζετο, ἀνὴρ τις ἐρρίφθη ἐκ τοῦ πλοιαρίου εἰς τὴν θάλασσαν και ὡς δελφὶν διασχίζων τὰ κύματα ἀνῆρπασεν αὐτήν ἐκ τῆς κόμης. Ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἐφαίνετο γίγας. Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐκράτει τὸ ἄπνον τῆς Φροσύνης σῶμα και διὰ τῆς ἄλλης ἐπάλασε κατὰ τῆς μαινομένης θαλάσσης. Ἴδου τέλος ἐφθασαν εἰς τὸ πλοιάριον. Ἐσώθησαν. Ἀλλ' ἡ δυστυχὴς Φροσύνη ἐκεῖτο ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ πλοίου οὐδὲν προδίδουσα σημεῖον ζωῆς.

— Ἄχ ἀδελφὴ μου, ἀδελφὴ μου, ἔκραξεν ὁ πρὸ ὀλίγου πεσὼν εἰς τὴν θάλασσαν ἀνὴρ, ἐγὼ μονάρχος μου σὲ σκότωσα, ἡμαρτον, ἡμαρτον. Καὶ ἔπεσεν ὀλολύζων ἐπὶ

τοῦ ἀναισθητοῦ και ψυχροῦ τῆς Φροσύνης σώματος. Ἦτον ὁ Μῆσος, ὅστις μετὰ τὴν στιγμιαίαν ἐκείνην παραφροσύνην ἦτις τὸν κατέλαβεν συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν και μὴ ἰδὼν ἐντὸς τοῦ πλοίου τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἵνα τὴν παραλάβῃ. Ἀλλὰ δυστυχῶς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἤρχισε νὰ πνέῃ νότιος ἀνεμος και μάτην καθ' ὅλην τὴν νύκτα προσεπάθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν παραλίαν. Εἰς τὸ ἀσθενὲς τοῦ λυκαυγοῦς φῶς εἶδεν ἀνθρώπινον σῶμα παλαιὸν πρὸς τὰ κύματα και ἡ καρδία του τῷ εἶπεν ὅτι ἦτον ἡ ἀδελφὴ του. Ἐρρίφθη, καθὼς εἶδαμεν, εἰς τὴν θάλασσαν και ἀνέσυρε μὲν αὐτὴν ἀλλ' ἄπνον. Μετ' ὀλίγον ὅμως διὰ τῶν περιποιήσεων τῆς ὀγαθῆς Μαρίας, ἡ Φροσύνη παρουσίασε σημεῖα τινὰ ζωῆς και μετὰ ἓν τέταρτον ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς της και περιέφερεν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἀσθενὴς καγχασμὸς διήνοιξε τὰ τέως κλεισμένα χεῖλη της και ἐπρόφερεν ἀκατάληπτους τινὰς λέξεις. Ἡ ἀτυχὴς εἶχε σωθεῖ ἀλλ' ἐντὸς τῶν ἀλμυρῶν ὑδάτων εἶχε σβυσθεῖ τὸ ἐν αὐτῇ θεῖον πῦρ, ὅπερ καλοῦμεν λογικόν. Ἦτο παράφρων.

Ε'.

Δέκα ἔτη εἶχον παρέλθει μετὰ τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα προεξεθέσαμεν, ὅτε ἐκ τὸν περίπου οἰκογένεια τῆς πωληθείσης Πάργας ὑποστᾶσαι εἰς τὴν ξένην ἀληθῆ Ὀδύσειαν, ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν δούλην πατρίδα των, ἵνα μὴ ἐπιπτώσῃ τὸν ἄρτον των. Φεῦ, ἐὰν ὁ δούλος εἶναι δυστυχὴς, ὁ ξένος εἶναι δυστυχέστερος. Μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκετο καλογραῖα τις συνοδευομένη ὑπὸ ἄλλης μελανειμονούσης ἐπίσης γυναικὸς και δεκαετοῦς σχεδὸν παιδίου. Ἡ καλογραῖα ἦτον ἰσχνή, ξανθὴ και τὸ ὄμμα οὐτῆς ἐξέφραζε θανάσιμον μελαγχολίαν, ἐν ᾗ ἡ ἄλλη ἐγέλα, ἐκραύγαζε και ἐποίει τοιαῦτα σχήματα, ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως ἐννόει τις ὅτι ἦτο

παράφρων. Τὸ μικρὸν παιδίον φαιδρὸν ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας του ἐβάδιζε ταχύτερον τῶν δύο γυναικῶν καὶ εὗρισκετο δεκάδ' αὐτὰ βημάτων πρὸ αὐτῶν.

— Γιάννη, παιδί μου, εἶπεν ἡ καλογραῖα μὴ τρέχεις τόσο. Σοῦ εἶπα ἑκατὸ φορὰς νὰ πηκίνης πάντοτε σιμὰ στὴ θεία σου.

— Καλὰ, μητέρα, ἀπάντησε τὸ παιδίον μετριάσαν τὸ βημά του, μὰ πότε θὰ φθάσωμε στὸ σπῆτί μας νὰ εὗρω τὸν πατέρα μου;

— Κοντεύομε, παιδί μου, εἶπε μετὰ στεναγμοῦ καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν ὁδὸν των.

Ἐφθασαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔστησαν πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Δεσίλα. Ἡ ἀρχαία αὕτη οἰκία εἶχε σχεδὸν καταστήσει ἐρείπια καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὴν πλησιάσῃ διότι εἶχε διαδοθεὶ ἀπὸ τὴν πόλιν ὅτι τὸ πτώμα τοῦ Ἰωάννου Δεσίλα ἀφῆθεν ἄταφον εἶχε γίνεαι βρυκόλαξ.

Ἡ παράφρων Φροσύνη, διότι ὡς ἐνόησεν ἤδη ὁ ἀναγνώστης ἦτον αὕτη ἡ ἰδίᾳ μετὰ τῆς νύμφης τῆς Μαρίας καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ τῆς Ἰωάννου, ἰδοῦσα καὶ πάλιν τοὺς τοίχους τῆς πατρικῆς οἰκίας συνεφάνθη, συνέσφιγγε τὰ χεῖλη, ὠχρίασε καὶ σχεδὸν ἐπιπτεν' ἀλλ' εἶτα πάλιν καυχάσασα εἰσήλθε διὰ τῆς καταρρέουσας θύρας εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ Μαρία καὶ ὁ μικρὸς Ἰωάννης μετὰ φόβου τὴν ἠκολούθησαν. Τὰ πάντα ἐν τῷ δωματίῳ εὗρισκοντο εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, εἰς ἣν καὶ πρὸ δέκα ἐτῶν ὅτε ἀφῆκαν αὐτό.

Ἡ κλίνη εὗρισκετο ἐκεῖ ἄνευ σινδόνων καὶ ἐπὶ τῶν τοίχων ἡ ἀράχνη εἶχεν ἀπλώσει τὸ ἴστιόν της διὰ μέσου ὅμως τῆς λεπτῆς ταύτης τολύπης ἀπήττραπεν ἡ ἐπὶ τοῦ τοίχου κρεμαμμένη κτάργυρος Παναγία. Ἡ παράφρων περιέφερεν ἀπλανῆ κατ' ἀρχὰς τὰ βλέμματα αὐτῆς, ἀλλ' ὅτε ταῦτα ἔπεσον ἐπὶ τῆς εἰκόνης ἤρχισαν νὰ λαμβάνωσι ζωὴν τινὰ καὶ διεστάλησαν. Ἀυτομάτως ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ὡς ν' ἀποσπάσῃ τὸν πυκνὸν

πέπλον, ὅστις τὴν ἀπεχώριζε τοῦ παρελθόντος, ἀνεμνήσθη ἀμυδρῶς τὴν νύκτα τῆς ἀγωνίας τοῦ πατρὸς της, εἶτα καθαρῶτερον τὴν προσευχὴν της καὶ τὸν αἰφνῆδιον τοῦ φιλοστόργου ἐκεῖνου γονέως θάνατον καὶ ἠτένισε μετὰ δυσπιστίας ἔτι ἄπαξ τὴν κλίνην. Εἶδεν αὐτὴν ἄνευ σινδόνων καὶ ἐνθυμήθη ὅτι αὐτὰ ἔχρησίμεισαν ὡς σάβκον εἰς τὸν πατέρα της, ἐνθυμήθη ὅτι αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ ἔσλαψε τὸν τάφον του, ἀνεμνήσθη ὅτι ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, ὅτι μετ' ἀγωνίας ἐπάλασεν, ὅτι ἐκινδύνευε νὰ πνιγῇ, ὅτι ἐπνίγετο . . . καὶ οὐδὲν πλέον. Τότε ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κενῆς κλίνης, ὡς εἰ ἤθελε νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν τῶντι ὑπῆρχεν ἢ ἐὰν ἦτον ὄνειρον. Ἐμεινεν ἐπὶ στιγμὴν ἄφωνος εἶτα βαρῶς στεναγμῶς ἀνύψωσε τὸ στήθος της, τὰ πρὸ πολλοῦ στεῖρα δακρύων ὄμματα αὐτῆς ἐπληρώθησαν ἤδη καὶ ἔκλαυσε πολύ. Ἡ Φροσύνη εἶχεν ἀνακτῆσει τὸ λογικόν της. Ἡ ἀνάμνησις ὑπῆρξεν ἡ σκαπάνη, ἥτις κατέσκαψε τὸ μεσότοιχον τὸ χωρίζον τὴν τρομερὰν ἐκείνην νύκτα ἀπὸ τοῦ παρόντος αὐτῆς, ἀλλ' ἡ αὕτη σκαπάνη κατέστρεψε καὶ τὴν ζωὴν της. Τὰ δέκα ἔτη τῆς παρεφροσύνης ἦτον ἠλεκτρισμός κινῶν μηχανικῶς τὸ πρὸ δεκαετίας νεκρὸν ἐκεῖνον σῶμα ἤδη ἡ μηχανὴ ἔπαυσε καὶ τὸ πτώμα ἔδει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν γῆν.

Ἡ Μαρία καὶ ὁ Ἰωάννης ἴσταντο παρ' αὐτῆς ἐπίσης δακρύνοντες. Ἡ Φροσύνη ἠγέρθη καὶ ῥιπτομένη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καλογοραίας.

— Εὐχαριστῶ, Μαρία, εἶπεν, εὐχαριστῶ. Δὲν εἶμαι πιά γρελλή . . . ἐνθυμοῦμαι . . . Ποῦ εἶναι ὁ Μῆτσος;

Ἡ Μαρία μετ' ἐκπλήξεως ἤκουσεν αὐτὴν καὶ ὡς μόνην ἀπάντησιν ὕψωσε τὸν δάκτυλόν της πρὸς τὸν οὐρανόν.

— Καταλαβαίνω, ἐπανέλαβεν ἡ Φροσύνη, εἶναι ἐκεῖ . . . δύστυχό μου ὄρφανό. Καὶ ἔσυρε τὸν μικρὸν Ἰωάννην εἰς τὰς ἀγκάλας της.

Ὁ Μῆτσος εἶχε τῶντι ἀποθάνει.

Νομίζων ἑαυτὸν ἔνοχον διὰ τὴν παραφροσύνην τῆς ἀδελφῆς του καὶ ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ συνειδότος ὅτι ἀφῆκεν ἄταφον τὸν νεκρὸν τοῦ πατρὸς του, ἠθέλησε νὰ εὗρη παρηγορίαν μετέχων τῶν κινδύνων τοῦ μετ' ὀλίγον ἐκραγέντος πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἀγῶνος. Ἀφίσας ὅθεν εἰς Κέρκυραν τὴν παράφρονα ἀδελφὴν του, τὸ τέκνον του καὶ τὴν σύζυγόν του μετέβη εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου καὶ ἐφρονέθη κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἡρωικῆς ἐξόδου τῆς φρουρᾶς. Ἡ εἰδήσις τοῦ θανάτου του παρεκίνησε τὴν Μαρίαν νὰ ἐνδυθῇ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ νὰ ζητήσῃ παρὰ τῆς θρησκείας τὴν παρηγορίαν, ἧς εἶχεν ἀνάγκη ἢ κατασπαραχθεῖσα καρδίᾳ της.

— Μαρία, ἐпанέλαβε μετὰ μακρὰν σιωπὴν ἡ Φροσύνη, δὲν θὰ ζήσω, τὸ αἰσθίνομαι, μὰ ἤθελα πρὶν νὰ πεθάνω νὰ δῶ τὸ μνημὲν τοῦ πατέρα μου.

Τὴν ἐπαύριον ἡ ἀσθενὴς Φροσύνη, ἡ Μαρία καὶ ὁ Ἰωάννης ἀνέβαινον τὸ ὕψωμα καὶ ἐστάθησαν εἰς τι μέρος αὐτοῦ. Οὐδὲν σημεῖον εἰδείκνυν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ποῦ ἦτον ὁ τάφος τοῦ Δεσίλα, ἀλλ' ἡ καρδίᾳ τῆς Φροσύνης τὸν ἀνεῦρε καὶ τὸν κατέβρεξε μὲν νέα δάκρυα.

Μετὰ τρεῖς ὅμως ἡμέρας ἡ ἀτυχὴς Φροσύνη ἐξέπεμπε τὴν τελευταίαν αὐτῆς πνοὴν ἐπὶ τῆς αὐτῆς κλίνης, ἐφ' ἧς καὶ ὁ πατήρ της καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν οἱ ὀλίγοι χριστιανοὶ τῆς Πάργας κάτοικοι συνώδευον κατηφεῖς τὸν νεκρὸν τῆς ἀτυχοῦς τοῦ προεστοῦ των θυγατρὸς.

Σ. Σολομωνίδης.

Ἡ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ Ἡ ΠΙΣΤΙΣ

Τὸν πόδα φέρων, ἐπλανώμην μόνος, ἐπὶ τὰ ἔρημα πεδία. Ὁ χειμὼν διὰ τῆς παγερᾶς αὐτοῦ πνοῆς εἶχεν ἀφαρπάσει τῆς φύσεως τὸν πρὶν πράσινον καὶ θάλλοντα κόσμον αὐτῆς τὰ δένδρα ἦσαν γυμνά, τὸ φύλλωμα αὐτῶν δὲν ἐμυρμύριζε πλέον,

τὸ πᾶν διήγειρεν ἐν ἐμοὶ πενθίμου· σκέψεις. Ἀνεζήτησαν τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος τῆς ἀγωνίας ταύτης τῆς φύσεως καὶ ἠσθάνομην τὸ στήθος μου βραδύτερον ἀναπνέον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν κρεερῶν σκέψεων αἵτινες μὲ κατεπίεζον.

Ὁμοιάζον πρὸς τὴν νεοαρκωμένην φύσιν, διότι ἡ σκέψις ἀπεκοίμιζεν ἐν ἐμοὶ τὴν ζωικὴν δύναμιν τὸ αἰνίγμα τῆς ζωῆς διηκυθύνετο πρὸς με.

Γέρον τις, κυρτὸς ὑπὸ τοῦ γήρατος, ἐκάθητο λυπηρῶς εἰς τὴν ἄκραν τῆς ὁδοῦ ἐπὶ στελέχους δένδρου ὑπὸ τῆς θυσέλλης ἐκρίζωθέντος. Ὁ ἄνεμος ἔφερεν ἐπὶ τοῦ μετώπου του τοὺς βοστρύχους τῆς κόμης του, τῆς λευκῆς ὡς χιῶν, ἐν ᾧ δύο ψυχρὰ δάκρυα ἔτρεχον εἰς τὰς θαθείας ρυτίδας, αἱ τινες ἤλιος τοῦ χειμῶνος ἐρρίπτεν ἐπὶ τοῦ σπιλποῦ κρανίου του τὰς πλαγίας ἀκτίνάς του.

Ἐφερεν ἐπὶ τὰ βλέφαρά του χεῖρα ἰσχυρὴν καὶ ὀστεώδη, καὶ ἐν ᾧ τὰ δάκρυα ἐξηραίνοντο ἐπὶ τῆς παρειᾶς του, διηύθυνε πρὸ αὐτοῦ τὸν ὕγρον ἔτι δάκτυλόν του καὶ εἶπεν:

— Ἡ καρδίᾳ μου εἶναι τοσοῦτ' ἄγυμνή ὅσ' αὐτὰ πεδία ταῦτα, τοσοῦτ' ἐνθιμος ὅσ' αὐτὰ ἀτμόσφαιρα, τοσοῦτ' ξηρὰ ὅσ' αὐτὰ δένδρα, τοσοῦτ' κρεερά ὅσ' αὐτὰ πάγος ὁ καλύπτων τὸν ῥύακα ἐκεῖνον.

Ἀνεζήτησαν τὴν λύσιν τῶν περὶ ἐμὲ, τὴν ἀκατάληπτον ἀρχὴν δι' ἧς τὰ πάντα καταστρέφονται. Ἡ ἀναζήτησις αὕτη ἦτο βλασφημία καὶ ἡ τιμωρία ἡ τις ἠκολούθει ὑπῆρξε βαρεῖα.

Εἰς ἐκάστην ἀπάντησιν, ἂν μοι ἐδίδο τὸ πνεῦμά μου, μέρος τῶν εὐχαριστήσεών μου διέφευγεν εἰς ἐκάστην λύσιν τῶν περὶ ἐμὲ αἰνιγμάτων ἢ πίστις, ἥτις παρηγορεῖ, καὶ ἡ πεποιθήσις, ἥτις ὑποστηρίζει, ἀπεμαραίνοντο ἐν τῷ στήθει μου. Τὰ πάντα μετεβλήθησαν εἰς ψεῦδος καὶ εἰς ἀπάτην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Οἱ χαρίεσσαι ἀπάται τῆς νεότητος μὲ ἐγκατέλειπον ἀκαιροί· εἰσρηχόμεναι εἰς τὸν χειμῶνα τῆς ζωῆς, πρὶν ἢ ἴδω τὰς δρασεράς σκιὰς τοῦ ἔκτρος καὶ τοὺς γλυκεῖς καρπούς τοῦ φθινοπώρου.

Ὁ οἶκτος κατέλαβε τὴν καρδίαν μου καὶ ἀπήνητα μὲ φωνὴν γλυκεῖαν καὶ συμπαθῆν:

— Πάτερ μου, ἐν τὰ νέφη τοῦ γήρατος σκιαζοῦσαι τὴν ζωὴν σου, ἐν τὸ μέτωπόν σου κλίνη πρὸς τὴν γῆν, δὲν δύνασαι τοῦλάχιστον νὰ παρηγορήσῃς καὶ νὰ υποθρέψῃς τὴν κατατεθλιμμένην καρδίαν σου διὰ τῆς ἀναμνήσεως εὐτυχεστέρων χρόνων; Ἡ ἐλπίς μελλούσης καὶ εὐτυχούς ζωῆς ἀδυνατεῖ νὰ σε ἐμψυχώσῃ καὶ νὰ σε υποστηρίξῃ, ἐν ᾧ πλησιάζεις κλαίων πρὸς τὸν τάφον;

— Τέκνον μου; ἐπανέλαβεν ὁ γέρον μετὰ πικροῦ μειδιάματος, δὲν γνωρίζεις τὴν ἀνθρώπινον ζωὴν! Ἡμῖν ποτὲ καὶ ἐγὼ νέος καὶ ἀκμάζων ὡς σὺ τανῦν· τὰ βόδια ἤνθουν ἐπὶ τῶν περσιῶν μου καὶ τὰ πάντα ἠδέως μοὶ ἐμειδιῶν ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐνόηε τὰ μάγα χρώματτα καὶ τοῦ; ἐπαγωγούς μετασχηματισμούς; καὶ ἐθιμάζον τότε τὸ ἔργον τοῦ Πλάστου, διότι ἐπίστευον ἐγνωρίζον νὰ παρακλῶ καὶ νὰ ποδίδω χάριτας.

Ἄλλ' αἱ ἡμέραι τῆς παιδικῆς μου ἠλικίας περῆλθον ὡς ἡ φωσφόρος ἀτμῆς, ἣ τις κατὰ θερμὴν τινα ἐσπέραν τοῦ θέρους περιχαρῶ; ἐγείρεται, ἀπκστράπτει καὶ σβέννεται ἵνα μὴ πιατὲ ἐπιφανῆ. Ἐπίστευον τότε ὅτι ἡ ζωὴ παρείχεν ἀρκετὰς ἡδονὰς, ὅπως δυνηθῶ καὶ λησμονήσω τοὺς πόνους, καὶ ὅλως χαρίαις εἰσῆλθον μ' εὐλικρινεῖαν καὶ πίστιν εἰς τὴν μεγάλην τοῦ κόσμου κοινωνίαν. Ἡ χεῖρ μου συνεσφιγγεν ἐκ καρδίας τὰς χεῖρας πάντων καὶ ἐπίστευον ὅτι ἡ ἀγάπη ἐνέκειτο ἐν τῷ βυθῷ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν.

Ἡμέραν τινὰ ἡ δυστυχία ἐνσκήψασα ἐπ' ἐμὲ συνέτριψε με διὰ τῶν φοβερῶν αὐτῆς βραχιόνων—καὶ προσεκάλεσα εἰς

βοήθειαν τοὺς φίλους μου. Τότε εἶδον πόσον ἀλίγη ἀγάπη εὐρίσκεται ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων, διότι ἅπαντες ἐγκατέλειψάν με καὶ ἐχλεύασάν με ἐπὶ τῇ ἀπελπισίᾳ μου, συνεπιφέρων ἕκαστος μεθ' ἑαυτοῦ μέρος τῶν ὧν κατεῖχον. Εἷς μόνον ἔμεινε παρ' ἐμοί· ἐν τῇ δυστυχίᾳ μου καὶ ἐν τοῖς κατατρύχουσί με πόνους αὐτὸς ἐπέμασσε τὰ πικρὰ δάκρυα, ἃ περ διηυλόκων τὰς παρειάς μου, κενόνων μετ' ἐμὲ τὸν κύλικα τῆς δόξης. ὦ! ἀνεπαύετ' ἐδῶ ἐπὶ τῆς καρδίας μου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ μου· πόσον ἐκ τῆς εὐγνωμοσύνης διέπαλλ τὰ στηθός μου! Ἄλλ' ὁ θάνατος, ὁ ζῆλότυπος θάνατος, ἀφῆκεν ἐν βέλος ἐπ' αὐτόν· καὶ ὁ χαίνων τάφος περιέλαβε τὸ ἄψυχον σῶμα καὶ ἡ ψυχὰ γῆ κατεκάλυψε τὸν μόνον ἀνθρώπον, ὃν ἠγάπων ἐν τῷ κόσμῳ. Καὶ τοῦτο χάριν τῆς αἰωνιότητος!

Τότε ἐζήτησα τὴν εὐτυχίαν ἐν τῷ ἔρωτι. Πτωχὸς ἔζων ἥσυχος ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν μου καὶ πολλάκις πικρὸς ἰδρῶς διέβρεξε τὸ καίον μέτωπόν μου. Ἐλαβον τρυφερὰν τινα σύζυγον καὶ ἀπέκτησα ἀξιόχιστα τέκνα ἡσθηκόμεναι τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν χαρὰν ἐπαναγενομένης ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Περὶ τοῦ Θεοῦ, οὐδ' ἐσκεπτόμην.

Ἄλλ' ἀλάστορ δαίμων ἐνέσκηψεν ἐπὶ τοῦ κόσμου καὶ τὸ δρέπανον τοῦ θανάτου περιήρχετο τὴν γῆν. Καὶ ὅλαι αἱ προσφιλεῖς κεφαλαί, αἱ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς μου συναποτελοῦσαι, ὅλαι παρεβλήθησαν ὑπ' αὐτοῦ· ὁ σύζυγός μου, οἱ υἱοί μου, αἱ θυγατέρες μου ἐξέπνευσαν ἐδῶ ἐπὶ τοῦ στήθους μου. Τοῦ εἶδον ἅπαντας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀποθνήσκοντας ἐν μέσῳ ἀρρήτων βασάνων τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. ὦ! ναί, ἐνθυμούμαι· ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν μου ἔκειτο πρὸ ἐμοῦ βασκνιζόμενος, ἡ ψυχὴ του δις εἶχεν ἤδη ἔλθει εἰς τὰ χεῖλη του καὶ ἐγὼ περσεκάλουν τὸν Κύριον νὰ τῆ χαρίσῃ τὴν ζωὴν· ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἤκουε τὰς παρακλήσεις μου, διότι σπασμὸς φοβερὸς συνέστειλε τὰ μέλη τοῦ προσφιλοῦς

υἱοῦ μου, καὶ ἀπεδίωξε τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ ἔσθλημένου αὐτοῦ σώματος.

Ἄπελπις ἐκείμην ἐκτάδην ἐν τῷ μέσῳ τῶν ψυχρῶν αὐτῶν πτωμάτων· τοὺς προσεκάλουν ἐν τῇ περσεκασίᾳ μου, ἀλλ' οἱ νεκροὶ δὲν ἀκούουσιν. Αἶ, τότε, τότε ἐπεθύμουν τὸν αἰώνιον ὕπνιον· πόσον μοὶ ἦτο γλυκύς! Ἄλλὰ δὲν ἐδυνάμην νὰ ποθῶναι ὁ κύλιξ δὲν εἶχεν ἔτι κενωθεί μετρίως. . . Καὶ πᾶν ὅτι ἠγάπων κατεκάλυψε τὸ χῶμα. Ἄνυπέβλητον ἕρκος διεχώριζε τὸν πατέρα τῶν τέκνων του.

Καὶ ἔμεινα μόνος ἐν τῷ κόσμῳ!

Τότε τὸ βλέμμα μου ἀνεθεώρησε τὸ παρελθὸν καὶ ἠρίθμησε τοὺς πόνους καὶ τὰς ἡδονὰς τῆς ζωῆς μου· καὶ εὔρον ὅτι αἱ στιγμαὶ τῆς ἀληθοῦς χαρᾶς παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς ὥρας τῆς λύπης καὶ τοῦ πόνου εἶπιν ὡς ἐν πρὸς χίλια.

Ἀπυθύνθη πρὸς τὸν Θεὸν πλήρης ὀργῆς καὶ βλασφημίας· εἶπον αὐτῷ: Μόνον λοιπὸν διὰ τὴν δόξην καὶ διὰ τὰ δάκρυα ἔπλασσε τὸν ἀνθρώπον; Διατί δὲν ἀφῆκες τὴν ἄψυχον κόριν νὰ κοιμᾶται ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν ἀναπαύσει ἐν τῇ ἀπλάστῳ φύσει;

Καὶ ὁ Κύριος μὲ ἐτιμώρησεν ἔτι ἄπαξ διὰ τὴν βλασφημίαν μου ταύτην· διότι ἡ καρδία μου κατέστη ψυχρὰ· ἡ πίστις ἐγκατέλειψέν με ὅλως, δὲν ἐδυνάμην πλέον οὔτε νὰ κλαύσω, οὔτε νὰ παραπονεθῶ. Μοιραία τότε ἀναισθησία ἔφερε καὶ προσεκόλλησε διαρκῶς τὸ ποτήριον τῆς χολῆς ἐπὶ τὰ χεῖλη μου. Αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς μου κατεστάθησαν ζοφεραὶ καὶ ἐκκλύφθησαν ὑπὸ νεφῶν!

Ὁ γέρον ἠγέρθη καὶ ἀπεμακρύνθη ἡσυχῶς βραδεῖ βήματι.

Τὸ βεβαρημένον μέτωπόν του ἔκλινε πρὸς τὰ ἐμπρός· ἐβάδιζεν ἐπιπότως καὶ κευφῶς ὑπὸ τὸ βάρος τῶν λυπηρῶν ἀναμνήσεων.

Ἡ φοβερὰ αὐτοῦ προῶρησις ἐῤῥιψε τὴν καρδίαν μου εἰς μελαγχολικὴν προκατάληψιν. Ἐβλεπον ἤδη ἐν τῷ μέλλοντι τὰ

πένθημα φάσματα τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἐρημώσεως προχωροῦντα πρὸς ἐμέ. Ἐν τούτοις εἶχον ἔτι ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεόν. Ὁ ὀφθαλμὸς μου ἠγείρετο ἱκετευτικῶς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀκτὶς παρηγορίας καὶ χάριτος κατεδίωκε τὰς λυπηρὰς σκέψεις, αἱ τινες μὲ κατεπίεζον.

Διηύθυνον τὰ βήματά μου πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Ἰησοῦ, διότι ἡ ψυχὴ μου εἶχεν ἀνάγκην παρηγορίας· φερόμενος εἰλαίως ἐπὶ τὰς ἀκανονίστους ἀτραπούς τοῦ κοιμητηρίου, ἐκάθισα ἐπὶ τινος ἡμισεσηπότος ἐδράνου ἐμπροσθεν ἠνεωγμένου τινὸς τάφου· ἐκεῖ εἶδον τὰς μορφαζούσας μορφὰς τῶν νεκρῶν καὶ τὸ βλέμμα μου ἔπεσε μετ' ἀγωνίας ἐπὶ τοὺς κοίλους ὀφθαλμούς τῶν ὑπωπτιόντων κρανίων.

Παραυτὰ ἀνεσκήρτησα καὶ παγερὸν βίγχο; διέτρεξε τὸ σῶμά μου, διότι ἰσχνὴ καὶ ὀστεώδης χεῖρ ἤγγισε τὴν ἐμὴν.

Ὁ γέρον ἵστατο ὀρθιος παρ' ἐμοί.

— Τέκνον μου, εἶπέ μοι, δεικνύων μοι διὰ τοῦ δακτύλου λευκόν τι καὶ γεγυμνωμένον κρανίον, βλέπεις τὴν κεφαλὴν ταύτην; . . . εἶναι τοῦ πατρός μου!

Καὶ χεῖμαρὸς δακρῶν καὶ ὀλολυγμῶν διέκοψε τὴν φωνὴν του, καὶ τὸ κρανίον ἐμειδίασεν εἰρωνικῶς ἐπὶ τῇ λύπῃ του.

Εἶτα, μεταβάλλων τὴν διεύθυνσιν τοῦ δακτύλου του, ἤγγισε μικρότερόν τι κρανίον καὶ εἶπε:

— Βλέπεις τοῦτο; εἶναι τοῦ πρεσβυτέρου τῶν υἱῶν μου. Ἦτο νέος ὡς σὺ, καὶ ὅμως ἀπέθανεν. Τοῦτο ἐδῶ εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς μου, τῆς τόσον ὠραίας καὶ γλυκεῖας. . . Ἐκεῖνο πάλιν ἐκεῖ τοῦ φίλου μου! . . . Ἐν τοῖς ἀπογεγυμνωμένοις τούτοις κρανίοις ἐνέκειτο ἡ ἐλπίς, ἡ εἰρήνη, ἡ εὐτυχία μου!

Ἰπάρχει θέσις τις ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὀστέων τούτων διὰ σὲ, ὦ τέκνον μου. Τότε καὶ οἱ σοὶ ὀφθαλμοὶ θὰ κοιληθῶσιν ὡς τούτων καὶ τὸ ὕδωρ τοῦρανοῦ θὰ λευκάνῃ τὸ κρανίον σου!

Ἐν ᾧ δ' ἡ ψυχὴ πλήρης ἀγωνίας ἤθελε

ναπόρριψη μακρὰν ἐμοῦ ὡς δεινὸν ἐφιάλτην τοὺς λόγους τοῦ γέροντος, ὅς τις ἀπαθῆς περιέμενε τὴν ἀπόκοσιν μου, γυνὴ τις μὲ ὠχρὰν μορφήν διωλίσθησεν ἡσυχῶς ἔμπροσθεν ἡμῶν ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς ἐπεκάθητο ἐλαφρὸν τι μείδιωμα, τοσοῦτω γλυκὺ, τοσοῦτω ἐπαγωγόν, ὥσθ' αὐτὴ ἡ ἐλπίς. Ἦτο κεκαλυμμένη μὲ πενθῆρες ἔνδυμα καὶ εἰς τὰς ἀπαλὰς χεῖράς τῆς ἐκράτει στεφάνους ἀνθέων.

Ἐκλινε τὸ γόνυ ἐπὶ τινος τάφου ἐσχάτως ἀνασκαφέντος καὶ διέχυσεν ἄνθη ἐπὶ τῆς γῆς.

Ὁ γέρον μὲ ἐδειξεν ἐκ νέου τὰ κρανία καὶ μοι εἶπε:

— Τέκνον μου, γνωρίζεις ἤδη τὴν ζωὴν; Ἐννοεῖς ὅτι ἡ λύσις τοῦ αἰνίγματος τούτου δὲν εἶναι ἡ ἡ λέξις: *μηδέν!*

— Μὴ πιστεῦς αὐτὸν, νέε μου, ἀνέκραξεν ἡ γυνὴ ἔνδακρυς, μὴ πιστεῦς αὐτόν!

Ἀνήγειρε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν ὡς προφητικῶς ἐμπνευσθεῖσα ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ:

— Ἐκεῖ εἶναι ἡ ἀτίδρις λύσις πάντων τούτων τῶν αἰνιγμάτων—τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου—τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς δυστυχίας! . .

Καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἐπεσκέφθην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐγὼ ἔσχον σύζυγον καὶ τέκνα, ἃ τίνα μοι ἀνηπάγησαν· ἡ ψυχρὰ γῆ καλύπτει ὁμοίως τὰ πτώματα αὐτῶν. Καὶ ἐν τούτοις εὗρον τὴν παρηγορίαν ἐν τῇ ἀτιδίῳ ταύτῃ λέξει τοῦ αἰνίγματος: ὁ Θεός!

Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἡ κατατρώχουσα με ἀπελπίσια ἀπέστη. Ἦτπάσθην μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν χεῖρα τῆς γυναικός, ἡ τις μὲ παρηγόρει καὶ μὲ διεφώτιζε καὶ ἡ καρδία μου διεγέρθη κατὰ τοῦ ἀπέλπιδος γέροντος.

Τῷ ἡρώτικῳ τραχέως τῶνομά του καὶ μοι ἀπεκρίθη: Εἰμὶ ἡ Ἐπιστήμη, εἰ ὧ ταυτοχρόνως εἰς τὴν ἐρώτησίν μου ταύτην ἡ γυνὴ ἀπήντα: Εἰμὶ ἡ Πίστις!

Παραυτὰ δὲ μὲ περιεκάλυψε διὰ τοῦ

μανδύου αὐτῆς καὶ ἔκτοτε οὐδεμία ἀπογνώσεως σκέψις κατέλαβέ με ὑπὸ τὴν ἱεράν ταύτην αἰγίδα, ἀλλὰ τούναντίον ζῶ ἐν ἀναπαύσει, εὐτυχία καὶ εἰρήνῃ!

(Henri Conscience)

G. K. F.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚῆ ΑΤΜΟΠΛΟΙΚΟΝ ΠΕΙΡΑΜΑ ΤΟΥ ΦΟΥΛΤΩΝΟΣ

Εἰς τῶν μεγαλεπιβόλων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ὑπὸ ἀμέτρου ἐνθουσιασμοῦ πρὸς ἰδέαν τινὰ κατεχόμενοι πᾶσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν κατέτριψαν περὶ τὴν πραγματοποίησιν ταύτης, εἶναι καὶ ὁ Ἀμερικανὸς Ῥοβέρτος Φούλτων, ὁ τελειοποιήσας καὶ δὸς εἰπεῖν δημιουργήσας τὴν ἀτμοπλοῖαν, τὸ ἀνεκτίμητον τοῦτο ἀγαθὸν τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ὁ Ῥοβέρτος Φούλτων ἐγεννήθη ἐν Πενσυλβανίᾳ τῆς Ἀμερικῆς, ἐκ γονέων Ἰρλανδῶν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐχρημάτισεν ὑπηρέτης ἀδαμαντοπόλου τινός, εἶτα δὲ ζωγράφος μικρογραφιδῶν. Κατὰ δὲ τὸ 1786 εἰκοσαετῆς ἤδη καὶ ὑψηλότερον στάδιον ἐπιζητῶν μετέβη εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἐκεῖ μεγίστην αἰσθανόμενος κλίσιν πρὸς τὰ μαθηματικὰ, κατέστη μηχανικός, διακριθεὶς ἐν τῇ νέᾳ του ταύτῃ τέχνῃ διὰ ποικίλων ἐφευρέσεων. Ἄλλ' ὁ τελικὸς σκοπὸς τοῦ μεγαλοουργοῦ αὐτοῦ βίου καὶ ἡ μεγίστη αὐτοῦ συγχρόνως δόξα ἦτον ἡ ἀνακάλυψις τῆς διὰ τοῦ ἀτμοῦ ὕδατοπλοίας, ἡ τις καὶ μόνη ἀνέγραψεν ἐσαεὶ τὸ ὄνομά του εἰς τὰς δέλτους τῆς ἀθανασίας.

Καὶ δὲν ἦτο μὲν νέα οὐδὲ πρωτότυπος ἡ ἰδέα του αὕτη, διότι ἤδη πρὸ πολλοῦ ἔτεροι, ἐν οἷς πρὸ πάντων διακρίνομεν τὸν περίφημον Παπῖνον, τὸν ἐφευρετὴν τῆς πρώτης ἀτμοκινήτου μηχανῆς, τὸν μαρκίωνα Ζουφρουά, τὸν Ἰάκωβον Ῥούμσεϋ

καὶ ἄλλους 1), εἶχον ἐπιχειρησθῆ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου· ἀλλ' οὐκ ἤττον εὐγνωμοσύνη ἀτίδρις ὀφείλεται εἰς αὐτόν, διότι διὰ τῶν ἐπιμόνων αὐτοῦ ἐρευνῶν καὶ διὰ τῆς ἐνδραχέως μελέτης τῶν αἰτίων τῆς ἀποτυχίας τῶν πολλῶν αὐτοῦ προκατόχων κατώρθωσε νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἔργον, ὅπερ τοσοῦτον ἄλλοι ἀνωφελῶς εἶχον ἀναλάβει.

Ὁ Φούλτων μετὰ δεκαπενταετῆ περιου διαμονὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐλθὼν εἰς Πηρισίους τῇ προτροπῇ καὶ συνδρομῇ τοῦ ἐκεῖ Ἀμερικανοῦ πρεσβευτοῦ Λ. Βιγκστῶνος κατεσκευάσεν ἀτμόπλουν ἔχον 33 μέτρων μήκος καὶ 2 μέτρων πλάτος, ὅπερ περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ἰουνίου 2) τοῦ ἔτους 1803 ἐπλευσεν ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα μετὰ ταχύτητος μιᾶς καὶ ἡμισείας λεύγας τὴν ὥραν.

Πλὴν ὀλιγίστας εὐρῶν ἐν Γαλλίᾳ συμπηχίας ὑπὲρ τῆς θαυμασίας αὐτοῦ ἀνακαλύψεως ὁ περικλητὸς μηχανικός ἐπέστρεψεν εἰς Ἀμερικὴν καὶ πρὸς τὸ κοινὸν λόγιον ὑπῆρξε μᾶλλον προφήτης ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ ἢ ἐν τῇ ξένῃ· διότι ἐν Νέᾳ Ὠρκῆ ἐναυπήγησε τὸ *Κλερμόντιον* ἀτμόπλοιον πεντήκοντα μέτρων ἔχον μῆκος καὶ δύο πλάτος, ἐν ᾧ ἔθηκεν ἀτμομηχανὴν ἔχουσαν δύναμιν δέκα καὶ ὀκτώ ἵππων.

Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖ παρηκολούθησε τὸν Φούλωνα ὁ δισταγμὸς καὶ ἡ δυσπιστία τοῦ λαοῦ, τὸ κατὰ πάσας τὰς μεγάλας ἀνακαλύψεις ἐκδηλούμενον ἀπελπιστικὸν τοῦτο φαινόμενον, τὸ ἱκανὸν καὶ τὰ γονιμώτερα τῶν σπερμάτων ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ γενέσει των νὰ καταπνίξῃ. Ἰδοὺ δὲ πῶς αὐτὸς ἰδίῳ στόματι διηγεῖτο, οὐχὶ ἄνευ πικρίας τινός, πλὴν μετ' ἀμυμῆτου ἀφελείας καὶ χάριτος, τὰ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐν Ἀμερικῇ ἀτμοδρομίαν·

1) Ἰδεῖν Soulange, Origines des inventions et decouvertes σελ. 36.

2) Ὁ Figuiet, Grandes decouvertes etc. ἀναφέρει κατὰ τὸν Ἀβγουστον· ἀλλ' ἡμεῖς ἠκολούθησαμεν τὸν Leon Renard, L'art naval, ὡς νεώτερον καὶ εἰδικώτερον περὶ τούτου γράψαντα.

«Ὅταν ἐναυπήγησα ἐν Νέᾳ Ὠρκῆ τὸ πρῶτόν μου ἀτμόπλοιον, λέγει, τὸ δημόσιον διττῶς ἔκρινε τὴν ἐπιχείρησίν μου, ἀδιχοφύτως δὴλον ὅτι ἡ περιφρονητικὴ· διότι ἐθεώρει αὐτὴν ὡς τὸ ἔργον φαντασιοκόπου τινός, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ φίλοι μου ἐφέροντο μὲν πάντοτε φιλοφρόνως πρὸς ἐμὲ, πλὴν μετ' ἀφορήτου περισκέψεως· καὶ ἤκουαν μὲν μετ' ὑπομονῆς τὰς διασφαρήσεις μου, ἀλλ' ὁ τρόπος τῶν ἐδεικνυεν ἀπερίοριστον πρὸς αὐτὰς ἀπιστίαν. Ἦδυνάμην τότε νὰ ἐφαρμόσω προσφυῶς ἐπ' ἐμοῦ τὸ τοῦ ποιητοῦ:

Νὰ διδάξητε τὸν κόσμον, ἄφρονες, λοιπὸν ποθεῖτε τὴν δυσπέλαστον νὰ φάσῃ τῆς ἐλευθερίας γῆν; Πλὴν δὲν βλέπετε ὅπως δειλάζει καὶ φοβῆται καὶ ὅπως ἀγνωμόνως ἀνταμείβει τὴν στοργήν;

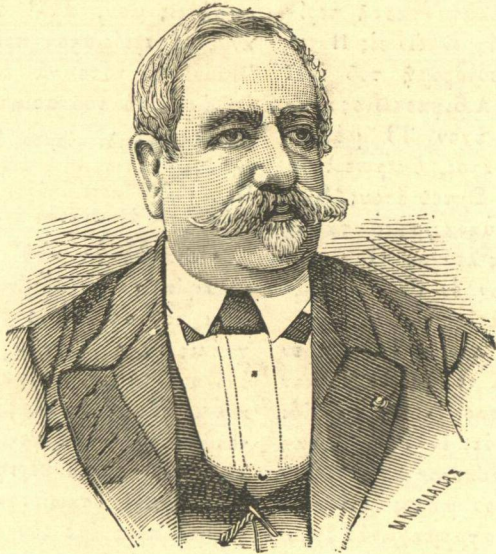
«Ἐπειδὴ δὲ καθ' ἐκάστην ἐτύγχανον εὐκαιρίας νὰ μεταβαίνω εἰς τὸ ναυπηγεῖον, ἔβην κατεσκευάζετο τὸ πλοῖόν μου, συγχάνεις ἐπληθίαζον ἀγνώριστος πρὸς τοὺς ὀμίλους τῶν ἀέργων καὶ ἤκουον τὰς ποικίλας αὐτῶν ἀπορίας περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ νεοδημήτου. Κατὰ γενικῶν δὲ κανόνων ὁμίλων περὶ αὐτοῦ περιφρονητικῶς καὶ κατεγγέλων καὶ ἔσκωπον αὐτό. Ὅπόσοι καυχασμοὶ πρὸς ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον ἀπευθυνόμενοι, ὅποσοι εὐφυολογίαι, ὅποσοι δὲ σοφοὶ ὑπολογισμοὶ ἐπὶ τῶν ζημιῶν καὶ τῶν ἐξόδων ἐπληττον καθ' ἐκάστην τὰ ὠτά μου. Ἡ παραφροσύνη τοῦ Φούλτωνος εἶχε καταστῆ πλέον παροιμιώδης· οὐδεμίαν ἀπ' ἐναντίου ἤκουσα ποτε παρατήρησιν, ἱκανὴν νὰ μὲ ἐνθάρρυνῃ, οὐδεμίαν εὐχὴν διάπυρον, οὐδεμίαν ἐκδήλωσιν ἐλπιδος τινός· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ σιγὴ ἦτο ψυχρὰ τις εὐγένεια καλύπτουσα δισταγμοὺς καὶ ὑποκρίπτουσα μομφὰς.

«Ἐπὶ τέλους ἡ ἡμέρα τοῦ πειράματος ἔφθασε, καὶ προσεκάλεσα μέγαν ἀριθμὸν φίλων μου νὰ ἔλθωσιν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπως καταστῶσι μάρτυρες τῆς πρώτης μου ἐπιτυχίας. Τινὲς τούτων προσῆλθον, ἀλλ' ἀπλῶς πρὸς χάριν μου, καὶ εὐκόλως κατενόει πᾶς τις ὅτι ἐποίουν

τούτο δυσχεραίνοντες, ἐκ φόβου μήπως συμμεθέξωσι μᾶλλον τῆς αἰσχύνης μου ἢ τοῦ θριάμβου. Καὶ ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἀνελογιζόμεν ὅτι ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὑπῆρχον πολλὰ αἷτια καθιστάοντα ἀμφίβολον τὴν ἐπιτυχίαν μου· διότι ἡ μηχανὴ ἦτο νέα καὶ κακοσύνθετος, ἄτε δὴ οὕτα

δὸν διὰ τοὺς τοσοῦτους ἀγῶνάς μου.

«Τὸ σημεῖον δέδοται, τὸ σκάφος πλέει ἐπ' ὀλίγον, εἶτα δὲ ἴσταται καὶ ἀδυνατεῖ νὰ προχωρήσῃ. Τότε δὴ τὴν προτέραν σιγὴν διαδέχονται ψιθυρισμοὶ δυσαρσεκειᾶς, ταραχῆ, γογγυσμοὶ, ἀποδοκιμασίαι. Πανταχόθεν δὲ ἤκουον ἐπαναλαμβανόμενα εὐ-

N. S. Orfanidis

ἔργον μηχανικῶν ἀδαῶν τῶν τοιούτων ἔργων κατασκευῶν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἕτεροι ἀπρόοπτοι δυσχέρειαι ἠδύναντο αἰφνης νὰ ἐμφανισθῶσιν. Ἡ στιγμὴ προσῆγγιζε τοῦ νὰ τεθῆ εἰς κίνησιν τὸ ἀτμόπλοιον· οἱ φίλοι μου δὲ ἴσταντο καθ' ὁμίλους ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, πλήρης φόβου καὶ ἀνησυχίας, σιωπηλοὶ, περίλυποι καὶ καταβεβλημένοι. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἀνεγίνωσκον συμφορὰς μόνον καὶ ἠρξάμην μεταμελούμενος σχε-

κρινῶς τὰ τοιαῦτα: «Καλὰ τὸ ἔλεγον ὅτι θὰ ἀπολήξῃ οὕτως ἦτον ἐπιχείρημα τρελλοῦ· πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἤμεθα μακρὰν ἀπ' ἐδῶ» κτλ. Ἀνέβην ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος μέρους καὶ ἀπηύθυνα τὸν λόγον πρὸς τὴν ὁμήγυριν· παρεκάλεσα αὐτὴν νὰ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ μοὶ δώσῃ καιρὸν ἡμισείας ὥρας, μετὰ παρέλευσιν τῆς ὁποίας ἡ ἠθέλωμεν προχωρήσει ἢ ἤθελον παραιτηθῆ τῆς ἐπιχειρήσεως. Μοὶ παρεχώρησαν, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀντιρρήσεως, τὴν ζητούμενην βρα-

χείαν προθεσμίαν καὶ κατέβην εἰς τὸ κύτος τοῦ πλοίου, ἔνθα ἐπιθεωρήσας τὴν μηχανὴν ἀνεκάλυψα ὅτι τὸ κώλυμα προήρχετο ἐκ τῆς κακῆς συναρθρώσεως τεμαχίου τινός· ἐντὸς μιᾶς στιγμῆς διώρθωσα αὐτὸ καὶ τὸ ἀτμόπλοιον ἐπανέλαβε τὴν πορείαν του. Ἄλλ' εἰσέτι πάντες διετέλουν ἀπι-

τῆς ἐναντιότητος· διότι ἡ φαντασία δὲν παρεδέχετο τὴν ἰσχὺν τῶν γεγονότων καὶ ἀμφέβαλλον ἂν τὸ αὐτὸ πείραμα ἠδύνατο ἅπαξ ἔτι νὰ ἐπαναληφθῆ, ἢ, καὶ ἂν ἐπετύγχανεν αὐθις, ἐν ἀμφιβόλῳ ἐτίθετο ἡ εἰς αὐτοῦ προκύψουσα ὠφέλεια.»

Διηγοῦνται δὲ ὅτι κατὰ τὴν εἰς Νέα

A. Parakeas

στοῦντες, τυφλώττοντες πρὸς τὸ ἐναργὲς τοῦ πράγματος. Κατελίπομεν τὴν ὠραίαν πόλιν τῆς Νέας Ὑόρκης, διήλθομεν πρὸ τῶν μαγευτικῶν καὶ γραφικῶν τοποθεσιῶν τῆς ὀρεινῆς χώρας, διεκρίναμεν τὰ ἀθροίσματα τῶν οἰκιῶν τῆς Ἀλβανίας (Albany), προσῆγγισαμεν εἰς τὰς ὄχθας καὶ ὤμως τὴν στιγμὴν ταύτην, ναί, καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν στιγμὴν, ὁπότε τὰ πάντα ἐφαίνοντο αἰσίως περατωθέντα, ἦτο γραπτὸν μου ὅτι εἰσέτι θὰ καθιστάμην θύμα

Ἑνδοῦ ἐπιστροφῆς εἰς μόνος παρουσιάσθη ἐπιβάτης, ὅστις εἰσελθὼν εἰς τὸ πλοῖον ὅπως συμφωνήσῃ τὰ τοῦ ναύλου του ἔνα μόνον ἀπήντησεν ἄνδρα ἐν τῷ θαλαμίσκῳ εἰς γραφικὴν ἐργασίαν ἀσχολούμενον· ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος ἦτον ὁ Φούλτων.

Ὁ προσελθὼν, ὅστις ἐκαλεῖτο Ἄνδριε, ἠρώτησεν ἂν τὸν ἐλάμβανεν ὡς ἐπιβάτην, καὶ καταφατικῶς ἐκείνου ἀποκριναμένου, ἐνεχείρισεν αὐτῷ τὸ τίμημα τοῦ ναύλου· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φούλτων διέμεγεν ἀκίνητος καὶ

σιωπηλός, ὁ Ἄνδριὲ φοβούμενος μήτοι ἐπράξει λάθος τι, ἠρώτησε «Δὲν ἐζητήσατε τοσοῦτον;» Ὁ Φούλτων ἀκούσας τὰς λέξεις ταύτας ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐφάνησαν τότε δάκρυα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν του. «Συγχωρήσατέ με, ἀπεκρίθη διὰ φωνῆς ὑποταξομένης, ἀνελογιζόμενη ὅτι τὰ εἰς ταῦτα δολλάρια εἶναι ἡ πρώτη ἀντιμισθία, ἧς ἀξιοῦνται ἤδη οἱ πολυχρόνιοί μου περὶ τὴν δι' ἀτμοῦ ὕδατοπλοῖον ἀγῶνας. Ἐπεθύμουν δὲ, προσέθηκε λαμβάνων τὴν χεῖρα τοῦ ἐπιβάτου, νὰ καθιερώσω τὴν μνήμην τῆς στιγμῆς ταύτης, παρακαλῶν ὑμᾶς νὰ συμπίωμεν φιάλην οἴνου· ἀλλ' εἶμαι τοσοῦτον πτωχός, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ πράξω τοῦτο.»

Καὶ ὅμως χάρις εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα κατενίκησε τὴν μανίαν τῶν κυμάτων καὶ ἡ οἰκουμένη βλέπει ἤδη εἰς διάστημα ἤττον ἐνὸς αἰῶνος πάσας αὐτῆς τὰς θαλάσσας, πάντας τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας μιγαλοπρεπῶς διασχιζομένης ὑπὸ μυριάδων ἀτμοπλοίων!

Ὁ Φούλτων ἐτελεύτησε τὸν ἀγαθοποιὸν αὐτοῦ βίον τῷ 1815, ἀφοῦ ἐπροίκισε τὴν πατρίδα του μὲ τὴν ἰσχυροτέραν αἰτίαν τῆς εὐημερίας αὐτῆς.

Σ. Ι. Π.

ΤΗΣ ΠΝΙΓΜΕΝΗΣ ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ

Ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις μὲ ἠνάγκασαν νὰ περιέλθω τὰ Τουρκικὰ χωρία τῶν Καραβούρνων. Οὐδέποτε δὲ εἶδον φιλοξενωτέρους ἀνθρώπους τῶν κατοίκων τούτων. Δὲν ἐγνώριζον ὁποίας περιποιήσεις νὰ μοὶ ἐπιδαψιλεύσωσιν. Οἱ ὠραιότεροι καὶ μεγαλιότεροι τῶν ἰχθύων, αἱ εὐτραφέστεραι τῶν περδίκων ἦσαν ἡ καθημερινή μου τροφή. Οἱ οἰκοδεσπότηαι ἐκοιμῶντο εἰς τὸ ὑπαίθριον ἕνα κατακλίπωσιν εἰς τὸν ξένον τὴν κλίνην αὐτῶν.

Ἄλλὰ δὲν πρόκειται νῦν περὶ τούτων· ἀπλῶς μόνον προτίθεμαι νὰ διηγηθῶ εἰς

τοὺς ἀναγνώστας μου μίαν ἀνάμνησιν τοῦ ταξιδίου μου ἐκεῖνου.

Ἦτο πρῶτα τις τοῦ Αὐγούστου· ὁ ἐγχωρίος ὁδηγός μου καὶ ἐγὼ ἐβαινόμεν ἐπὶ ἡμιόνων—μόνα ζῶα δυνάμενα ἀπόνως νὰ βυθίζωσιν ἐπὶ τῶν κρημνωδῶν ἐκείνων ὀδῶν—σιωπηλοὶ ἀμφότεροι, τῆς περίξ ἡρεμίας διακοπτομένης μόνον ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ αἰφνιδίου πτερυγίσματος ἀγέλης περδίκων καὶ ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν κυμάτων ῥηγνυομένων παρέκει ἐπὶ τῶν βράχων.

Καὶ ἐγὼ μὲν πολλάκις προσεπάθησα νὰ συνδέσω ὀμίλιαν μετὰ τοῦ Τούρκου ὁδηγοῦ μου· ἀλλ' ἐκεῖνος εἰς πάσαν μου ἐρώτησιν ἠρκεῖτο ἀποκρινόμενος διὰ μονοσυλλάβων πρὸς μεγίστην μου δυσαρέσκειαν· διότι φρονῶ—καὶ σεῖς πιστεῦω συμφωνεῖτε,—ὅτι τὸ ὄχληρόν μακρὰς καὶ μὴ γραφικῆς ὁδοῦ διὰ τῆς συνομιλίας μόνον ἀπῶς μετριάζεται.

Εἶχον ἤδη ἐξαντλήσει πάσας τὰς περὶ τοῦ καιροῦ, τοῦ μέλλοντος καύσωνος τῆς μεσημβρίας καὶ λοιπὰς ἐπιφανήσεις, μηδὲν ἐπιτυχῶν ἀποτελέσμα, ὅτε παρουσιάσθη ἐνώπιόν μου θέαμα ἀρκούντως καταπληκτικόν. Εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπ' ἐμοῦ διὰ μέσου βραχυδῶν λόφων ἔρρεε χεῖμαρρος παφλάζων, ἔχων ὄχθας πλήρεις ῥοδοδάφνων, μυρσινῶν καὶ ἄλλων θάμνων ὕδατοφυῶν.

Ἄλλὰ παρὰ πάσαν τὴν χαρίεσσαν ταύτην στολὴν του εἶχε τι τὸ σκυθρωπὸν ὁ χεῖμαρρος οὗτος ἐν τῷ μέσῳ τῶν περίξ ξηρῶν βράχων κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τῆς αὐγῆς—διότι ὁ ἥλιος δὲν εἶχεν εἰσέτι φανῆ.

— Πῶς ὀνομάζεται ὁ χεῖμαρρος οὗτος; ἠρώτησα τὸν ὁδηγόν μου.

— Κουσκουτανδερὲς, ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος. Ἐπλησιάζαμεν ὀλίγον σιωπηλοὶ καὶ πρὸς μεγίστην μου ἐκπληξιν ἀνεκάλυψα καλὴν λιθίνην γέφυραν ἐπὶ τοῦ χεῖμαρρου. Ἦ ἐκπληξίς μου δὲ ἦτον ἀρκούντως διεκαιολογημένη· διότι οὐδεμίαν γέφυραν τοιαύτην εἶχον ἀπαντήσει μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῶν χεῖμαρρῶν τῶν Καραβούρνων, ἀλλ

ἀθλία; τινὰς ξυλίνας καὶ σασαθρωμένας, ἐφ' ὧν καὶ αὐτὸς ὁ ἡμίονός μου ἐδίσταζε νὰ διαβῆ.

— Καὶ πῶς τὸ θαῦμα τοῦτο; ἠρώτησα πάλιν τὸν ὁδηγόν, δεικνύων τὴν ἐνώπιόν μου γέφυραν.

Ἐσκυθρόπασεν, ἔστη ἐπὶ στιγμὴν ἄλαλος καὶ εἶτα τέλος εἶπεν:

— Αἴ! αὐθέντα, εἶναι θλιβερὰ ἱστορία ἡ ἱστορία τῆς γεφύρας ταύτης

— Πῶς! ἔχει καὶ ἱστορίαν;

Ὁ ὁδηγός μου οὐδὲν ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἐφαίνετο βεβουθισμένος εἰς ἀλγεινὰς ἀναμνήσεις.

— Ἀκουσον, τῷ εἶπα, Ὁμὲρ· ἀκόμη μέχρι τοῦ προσεχοῦς χωρίου ἔχομεν μιᾶς περίπου ὥρας δρόμον· διὰ νὰ μὴ μᾶς ἀποφανῆ λοιπὸν πολὺς, θὰ μοὶ κάμῃς τὴν χάριν νὰ μοὶ διηγηθῆς τὴν ἱστορίαν ταύτην.

Ὁ ὁδηγός μου καὶ πάλιν ἔμεινε σιωπῶν, ἤρχισα δὲ νὰ φοβῶμαι ὅτι δὲν ἠθελεν ἐκτελέσει τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀναστενάξας ἐκ νέου εἶπε τὰ ἐξῆς:

— «Πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν οὐδὲ ἕγχεος γεφύρας ὑπῆρχεν ἐνταῦθα· καὶ τὸ μὲν θέρος οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη διέβαινον εὐκόλως, τοῦ ὕδατος, ὡς βλέπετε, μὴδὲ ἐνὸς ποδὸς βάθος ἔχοντος, τὸν δὲ χειμῶνα, ὅταν ἐπιπτον πολλὰ βροχαί, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ διαβῆ.

«Βλέπετε ἐκεῖ μεταξὺ τῶν δένδρων τὰ ἐρείπια παλαιᾶς τινοῦ οἰκίας; Αὐτοῦ κατῴκει ὁ γέρον Κουσεῖν ὁ πλουσιώτερος ὄλων τῶν περὶ χώρων· ἀλλὰ τὰ πλοῦτη του εἰς οὐδένα διήγειρον φθόνον· διότι συγχρόνως ἦτο καὶ ὁ εὐεργετικώτερος πάντων. Οὐδέποτε πτωχὸς παρουσιάσθη εἰς τὸν οἶκον του καὶ ἐξῆλθε μὲ κενὰς χεῖρας, οὐδέποτε χωρικὸς ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ δάνειον καὶ δὲν εἰσκούσθη.

«Ἄλλ' ὁ πολυτιμώτερος τῶν θεσαυρῶν τοῦ γέροντος Κουσεῖν ἦτον ἡ μονογενὴς αὐτοῦ θυγάτηρ Ἐμινὲ, τὸ ἄνθος τῶν Καραβούρνων.

«Καὶ πολλοὶ μὲν μνησιτῆρες, ὡς ἦτον

ἐπόμενον, ἐκ τῶν καλλιτέρων τῶν περιχώρων εἶχον παρουσιασθῆ ζητούντες νὰ νυμφευθῶσιν αὐτήν· ἀλλ' ὁ πατήρ εἶπεν ὅτι ἦτον ἀδύνατον, ἐνόσω ἔζη ν' ἀποχωρισθῆ τῆς κόρης του, τοῦ μόνου ἐπὶ γῆς προσφιλοῦς αὐτῷ ὄντος.

«Ἡ νέα Ἐμινὲ διέμενε λοιπὸν πάντοτε πλησίον τοῦ πατρός της· ἡ μόνη της δὲ διασκεδάσις ἦτο λαμβάνουσα τὰς τέσσαρας αἴγας, ὧς εἶχον, νὰ μεταβαίῃ πρὸς βοσκὴν αὐτῶν εἰς τὰ περίξ τῆς πατρικῆς οἰκίας.

«Μακρόθεν δὲ ἐφαίνετο εἰς τὸν διαβάτην μὲ τὰς μακρὰς ξυθὰς πλεξίδας της, τὰς μέχρι τῶν γονάτων κατερχομένης, καὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ λεπτοφυὲς αὐτῆς ἀνάστημα, ὡς Οὐρὶ τοῦ παραδείσου ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ πεμφθεῖσα πρὸς κόσμον τῶν ξηρῶν αὐτῶν βράχων.

«Μίαν δὲ ἡμέραν—ἦτον Αὐγούστος ὡς καὶ τώρα—ἡ νέα Ἐμινὲ κρατοῦσα διὰ σχοινίου λευκὴν τινα μαλλωτὴν αἴγα, ἣν ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἠγάπα καὶ ἀκρολουθουμένη ὑπὸ τῶν λοιπῶν τριῶν, ἐξῆλθεν, ὡς συνήθως, τῆς πατρικῆς οἰκίας, πορευομένη πρὸς βοσκὴν αὐτῶν.

«Ὁ οὐρανὸς ἀπὸ πρωίας ἦτο συννεφώδης· αἴφνης δὲ καταίγεις ἐξ ἐκείνων, αἵτινες συμβαίνουσιν ἐνίοτε περὶ τὸν Αὐγούστον καταστρέφουσαι τὴν συγκομιδὴν τῶν σταφίδων, τὴν μόνην ταύτην ἐλπίδα τῶν δυστυχῶν χωρικῶν, ἐξεβράγη μετὰ μανιώδους ὀρμῆς.

«Ἢ νεαρὰ δὲ κόρη ἐζήτησε κατ' ἀρχὰς σκέπην ὑπὸ δασύφυλλά τινα δένδρα, πλὴν βλέπουσα ὅτι ἡ καταίγεις ἐξηκολούθει, καὶ φοβουμένη μὴ ὁ γέρον πατήρ της ἀνησυχῆ ἐκ τῆς παρατεινομένης αὐτῆς ἀπουσίας· ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τῆς λευκῆς αὐτῆς αἰγῆς—διότι αἱ ἄλλαι εἶχον διασκεδασθῆ ὑπὸ τῆς καταίγιδος—εἰς τὴν οἰκίαν.

«Προέβη μέχρι τοῦ χεῖμαρρου τούτου, διέκρινεν ἤδη ἀπέναντι ἐπὶ τοῦ παραθύρου τὸν γηραιὸν αὐτῆς πατέρα ἀνυπομόνως ἀ-

ναμένοντά αὐτήν καὶ ἡτοιμάζετο νὰ διαβῆ τὸν ὀλιγοῦδρον ἔτι ποταμὸν, ὅποτε φρικαλέος κρότος, ὡσεὶ βράχων ἀπὸ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ ὄρους καταπεμπομένων, πάσας αὐτῆς τὰς αἰσθήσεις κατετάραξεν.

«Ἦτο τὸ κατερχόμενον ὕδωρ τοῦ χειμάρρου!

«Ζητεῖ νὰ σπεύσῃ, νὰ διαβῆ, νὰ φύγῃ ἀπὸ τῆς ἀποτροπαίου σκηνῆς· ἀλλ' ἡ αἰξὺ ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ κρότου πτοηθεῖσα τὸ πρῶτον ἤδη ἀρνεῖται νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν προσφιλῆ αὐτῆς ποιμενίδα.

«Ἐκεῖνη λυπεῖται ν' ἀφήσῃ τὴν λευκὴν αἶγα θύμα τοῦ ἀγρίου χειμάρρου καὶ δι' ὑπερανθρώπου δυνάμειος προσπαθεῖ νὰ σύρῃ αὐτὴν διὰ τοῦ σχοινοῦ, ἐνῶ ὁ γέρον Χουσεῖν εἰς μάτην δεδακρυσμένα ἄμματα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ χεῖρας τρεμούσας πρὸς αὐτὴν τείνει.

«Εἰς μάτην! διότι τὸ ὕδωρ δρμητικὸν, λυσσαλέον, κατέφθασε καὶ ἐντὸς ἀφρῶν καὶ στροβίλων συμπαρέσυρε τὸ ἀγνὸν τῆς κόρης σῶμα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ δυστήνου αὐτῆς πατρός.»

Ὁ ὁδηγὸς διεκόπη ἐνταῦθα, ἐσφόγγισε δάκρυ κατερχόμενον ἐπὶ τοῦ ἠλιοκαοῦς αὐτοῦ προσώπου καὶ εἶτα ἐξηκολούθησεν.

«Ὡς ἡ φήμη τοῦ θλιβεροῦ τούτου δυστυχήματος διεδόθη, πάντες ἐσπεύσαμεν καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ γέροντος Χουσεῖν ἐπὶ ὀλοκλήρους ἡμέρας καὶ νύκτας διηρευνῶμεν τὴν κοίτην τοῦ ἐλαττωθέντος χειμάρρου· πλὴν μόνον τὴν μίαν τῶν θαυμασιῶν πλεξίδων τῆς κόρης ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν ἐπὶ βράτου τινὸς περιπεπλεγμένην.

«Δὲν ἐναπελείπετο εἰς τὸν γηραιὸν πατέρα οὐδ' ἡ πικρὰ αὐτῆ ἡδονὴ τοῦ νὰ ἐνταφιάσῃ τὸ σῶμα τοῦ μόνου ἐπὶ τῆς γῆς περιφιλήτου αὐτῷ ὄντος. Ἡ θάλασσα εἶχε δεσθῆ εἰς τὰς ἀλμυρὰς αὐτῆς ὠλένας τὸ ἀγγελικὸν σῶμα τῆς παρθένου τῶν Καραβούρων.

«Μετὰ τὴν ματαίαν καὶ θλιβεράν διε-

ρεύνησιν ταύτην ὁ γέρον Χουσεῖν ἄφρονος καὶ σκυθρωπὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐκείθεν μετακαλέσας πάντας τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν πέριξ τέκτονας, προσέταξεν αὐτοὺς νὰ κτίσωσιν ἐκεῖ, ἐφ' ἧς ἀκριβῶς θέσεως ἀπώλετο ἡ τάλαινα αὐτοῦ θυγάτηρ, λιθίνην γέφυραν πρὸς μνήμην τῆς νεάνιδος καὶ πρὸς ἀποτροπὴν παρομοίαν ἐν τῷ μέλλοντι δυστυχημάτων. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς οἰκοδομῆς ἵτατο ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἐκεῖνου, ἀφ' οὗ εἶδε τὴν γλυκεῖαν Ἐμινὲ πνιγμένην, ἐπισκοπῶν διὰ ὀμμάτων ἀπλανῶν καὶ δεδακρυσμένων τοῦ ἔργου τὰς προόδους.

«Καὶ ὅτε ἐπὶ τέλους ἡ λιθίνη αὕτη γέφυρα ἐπερατώθη, εἰς οὐδέν τι πλέον κατέγεινεν, εἰς οὐδένα πλέον ὀμίλητεν· ἀλλὰ βραδέως καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἠσθένει· μέχρις οὗ καὶ αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ θάνατος ἐκλείσεν.

«Ἴδου τὸ μνήμα τοῦ εἶναι ἐκεῖνο ἐκεῖ παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Ἐμινέ.»

Ὁ ὁδηγὸς ἐπαύσατο λέγων καὶ κατηφεῖς ἀμφοτέροι ἐξηκολούθησαμεν τὴν πορείαν μηδεμίαν πλέον λέξιν ἀνταλλάξαντες.

Σ. Ι. Π.

ἘΝ ΙΤΑΛΙΚΟΝ ΔΡΑΜΑ

Τῷ 1870 ὁ ὑπουργὸς καὶ αἱ δημοτικαὶ τῆς Ῥώμης ἀρχαὶ ἤνοιγον τὰς ἀποκρῆς διὰ διαβάσεως ἐν πομπῇ ἐκ τοῦ Corso καὶ τῶν παρακειμένων ὁδῶν.

Οἱ ἐξῶσταί τῶν μεγάρων καὶ τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν, ἐφ' ὧν ἐκυμάτιζον ποικιλόχροισι σημαῖαι, ἦσαν πλήρη θεατῶν ἐνδεδυμένων τὰς ἑορτασίμους αὐτῶν στολάς, ἐνῶ ἄμαξαι ἀσκεπεῖς διέτρεχον τὰς ὁδοὺς συρόμεναι ὑφ' ἵππων κεκοσμημένων με θυσάνους, ἄνθη καὶ πολυήχους κωδωνίσκους. Πλήθη λαοῦ κατεπλημύρου τὴν ὁδὸν καὶ τὰ πεζοδρόμια. Αἱ ἄμαξαι ἠναγκάζοντο νὰ ἴστανται κατὰ πᾶσαν στιγμὴν, ἡ δὲ κυκλοφορία εἰς τὸ Corso ἀπέ-

βαινε δύσκολωτάτη. Ἐνθεν κἀκεῖθεν μεταξὺ τῶν ἵππων συνωθοῦντο οἱ προσωπίδοφόροι, ἀρχίσαντες τὴν διὰ κομφέτων ζωηρὰν ἀλλ' ὅμως ἀβλαβεστάτην μάχην, ἥτις πάραυτα ἐπεξετάθη μέχρι τῶν ἐξωστῶν, τῶν ἄμαξῶν καὶ τῶν περιδιαβαζόντων. Τὰ κομφέτα ταῦτα ἐκ γύψου ἢ ἀλεύρου κατεσκευασμένα ρίπτονται ἀφθόνως, οὕτως ὥστε ἐντὸς ὀλίγου καθ' ὅλον τὸ Corso ὑψοῦται λευκὸν νέφος, ὅπερ καταπίπτον καλύπτει τὰ ἐνδύματα τῶν θεατῶν καὶ τῶν προσωπίδοφόρων. Πᾶν τὸ παρὰ τῶν κομφέτων ἐγγιζόμενον ἀντικείμενον γίνεται κατὰστικτον, καταλευρομένο, ἡ δὲ Ῥώμη ἅπασα ἀντηχεῖ ἀπὸ τοὺς ἠχηροὺς γέλωτας λαοῦ ἐκ μυλωθρῶν.

Αἴφνης ἐκ τοῦ μέσου ἐνὸς τῶν ὀμίλων ἠκούσθη ἡ τρομερὰ κραυγὴ «Συλλάβετέ τους, συλλάβετέ τους! Μοὶ ἐκλεψκν τὸ τέκνον μου!»

Καὶ τὴν αὐτὴν στιγμὴν γυνὴ παράφορος ἐκ τῆς ὀδύνης ἀνῆλθεν ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων ἀμάξης, σταθμευούσης ἐπὶ τοῦ Corso, καὶ ἀποσπάσασα τὴν προσωπίδα, τὴν καλύπτουσαν τὸ πρόσωπόν της καὶ τὸ εὐρυθρὸν δόμινον, ὅπερ ἔφερεν, ἔδειξε πρὸς τὸ πέριξ αὐτῆς πλῆθος προσωπίδοφόρους τινὰς διεκφεύγοντας διὰ μέσου τῶν ἄμαξῶν καὶ τῶν ἵππων, καὶ οἵτινες πάραυτα ἐξηφανίσθησαν ἕνεκα τῆς συγχύσεως, τοῦ θορύβου καὶ τῆς σὺρροῆς.

Τὸ συμβᾶν διεδόθη ὡς ἀστραπὴ εἰς τὸ Corso, οἱ γέλωτες καὶ τὰ ἄσμηκτα ὡς διὰ μαγεῖας ἐπαύσαν, ἀντήχουν δὲ μόνον αἱ κραυγαὶ τῆς δυστυχοῦς μητρὸς ὀδυρομένης καὶ ζητούσης τὸ τέκνον της.

Ἡ ἀπελπισία αὐτῆς συνεχίει καὶ τοὺς ἀπαθεστέρους θεατὰς, ἡ δὲ Ῥώμη ἅπασα ἐντὸς ὀλίγου ἔμαθεν ὅτι ἡ κόμησσα Κασσελμόντε εἶδε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της ἀπαγόμενον τὸν μονογενῆ υἱὸν της ὑπὸ στίφους κακοποιῶν.

Ἡ νεαρὰ κόμησσα κατήγετο ἐκ μιᾶς τῶν ἀρχαιοτάτων οἰκογενειῶν τῆς Ῥώμης· ὑπανδρευθεῖσα δὲ νεωτάτη τὸν κόμητα

Κασσελμόντε, ἐντελῆ τύπον τῆς Ἰταλικῆς ἀριστοκρατίας, ἔμεινε χήρα μετὰ τινὰ ἔτ καὶ συνεκέντρωσε πᾶσαν τὴν ἀγάπην αὐτῆς εἰς τὸν μονογενῆ υἱὸν της, ὃν ἤδη τῇ ἀνῆρπασαν.

Ἡ ἀστυνομία ἐτέθη παρευθὺς εἰς ἐνεργεῖαν. Ἐπεσκέφθη, ἠρεύνησεν ἐν πρὸς ἐν ὅλα τὰ ὑπόπτου διαγωγῆς καταγῶγια ἢ καταφύγια, ἅτινα βρῖθουσιν ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει, πλὴν αἱ ἔρευναί της ἀπέβησαν μάταιαι.

Ἐπὶ δύο ἔτη ἡ κόμησσα, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τινος πιστοῦ ἀπῆρέτου, διέτρεξεν ἀλληλοδιαδόχως ἀπάσας τὰς μεγαλουπόλεις τῆς Εὐρώπης δίδουσα πανταχοῦ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Πέτρου καὶ προσφέρουσα ἅπασαν τὴν περιουσίαν της εἰς τὸν ἀποδώσαντα αὐτῷ τὸν προσφιλῆ υἱὸν της. Αἱ ἐφημερίδες ἅπασαι προσέφερον αὐτῇ τὴν συνδρομὴν τῶν καὶ ἡ Εὐρώπη ὀλοκλήρος ἀντήχησεν ἀπὸ τὰς ὀδυνηρὰς κραυγὰς τῆς ἀξιοδακρύτου ταύτης μητρὸς. Δυστυχῶς πάντα ἀπέβησαν μάταια καὶ ἡ δυστυχὴς κόμησσα ἐπανῆλθεν εἰς Ῥώμην ἀπελπίς.

Ἡ ὀδύνη κατέτμηκε τὴν καλὴν ταύτην καρδίαν, ἥτις κατελήφθη ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας καὶ ἥτις ἐζήτει παρὰ τῆς θρησκείας τὴν παρηγορίαν, ἣν ἠδυνάτει νὰ τῇ παράσχη ὁ κόσμος. Ἡ ζώῃ της παρήρηστο ἐν φιλανθρωπικοῖς ἔργοις· δὲν ἔμεινε δυστυχὴς ἐν Ῥώμῃ τὸν ἑποῖον δὲν ἐβοήθησεν, οὐδὲ ἐπικλήσις πάσχοντος, ἣν δὲν εἰσήκουσε. Τὴν ὠνόμασαν καὶ δικαίως: La madre degl' infelici. Κατὰ τὸν τρόπον τούτον ἡ κόμησσα παρεκάλει τὸν Ὑψίστον διὰ τὸ τέκνον αὐτῆς.

Ἐφέτος κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς Γαλλικῆς ἐκθέσεως τῶν εἰκόνων, πλήθη λαοῦ συνωρίζοντο ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ μεγάρου τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἐνθα ἐκτίθενται κατ' ἔτος τὰ ἔργα τῶν ἀρίστων τῆς Γαλλίας τεχνιτῶν. Μεταξὺ τῆς συλλογῆς τῶν εἰκόνων οἱ περιεργοὶ ἐνητένιζον ἐκ προτιμῆσεως εἰκόνα τινὰ, ἔργον τοῦ χρωστῆρος τοῦ περιωνύμου V. L. παριστώσαν Πιφ-

ράρον μὲ μεγάλους μέλανας ὀφθαλμούς, μὲ γελόν καὶ ζωηρὸν πρόσωπον καὶ μὲ μακροὺς μέλανας βροσύχους, περισφόντας τὴν ὠραίαν ταύτην μορφήν. Δὲν ἀπαυδαί τις ἐξετάζων τὴν ἐμφραστικὴν ταύτην κεφαλήν καὶ ἀγνοεῖ τί πρέπει μᾶλλον νὰ θαυμάσῃ τὸ κάλλος τοῦ προτύπου, ἢ τὴν τέχνην, ἣν ἀνέπτυξεν ὁ τεχνίτης ἐν τῇ ἀπεικονίσει τῶν χαρακτηῶν.

Μεταξὺ τῶν νεωστὶ ἀφιχθέντων γυνὴ πειθηφοροῦσα ἐπλησίασε τὸν ὄμιλον τῶν περιέργων καὶ ἔφερε θλιβερῶς τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τῆς εἰκόνας. Αἴφνης ὅμως ὠχρίασεν, ἐταλαντεύθη καὶ ἔπεσε λειπόθυμος ἐκφέρουσα φωνὴν, ἣν δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ.

Πολλοὶ ἔσπευσαν περὶ αὐτὴν ὅπως τῇ παρέξωσι τὰς ἀναγκαῖας βοηθείας· ὅταν δ' ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις της ἡ ὠραία ἄγνωστος ἔδειξε πρὸς τοὺς εὐρισκομένους πλησίον της τὸν νέον Πιφεράρρον τοῦ V. L., ὅστις ὡς ἔλεγεν ἦν ὁ προσφιλὴς αὐτῆς υἱὸς Πέτρος, ὃν τῇ εἶχον κλέψει πρὸ 8 ἐτῶν ἐπὶ τοῦ Corso κατὰ τὰς ἀποκρέω καὶ ὃν ἐνόμιζεν ἀπωλεσθέντα διὰ παντός.

Μίαν ὥραν μετὰ τὴν σκητὴν ταύτην, ἥτις συνεκίνησε βαθέως τοὺς παρευρεθέντας, ἡ κόμησσα Κασσελμόντε παρουσιάσθη εἰς τὸ οἶκον τοῦ ζωγράφου καὶ ἀφοῦ τῷ ἐδιηγήθη τὴν ἱστορίαν της ἐν ὀλίγαις λέξεσι, τῷ ἐζήτησε μετὰ παρακλήσεων τὴν διαμονὴν τοῦ νεαροῦ προτύπου του.

Δυστυχῶς, ὡς συμβαίνει ἐν Παρισίοις, ὁ μικρὸς Πιφεράρρος ἦν πρότυπον ἐκ συναντήσεως. Παρουσιάσθη δὲ αὐτῷ πρωίαν τινὰ μετ' ἄλλων Ἰταλῶν τὸ παιδίον ἤρσεν εἰς τὸν καλλιτέχνην ὅστις ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς εταιρίας νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸ εἰς τὸ σπουδαστήριόν του· οὗτος δὲ συγκατένευσεν, ἀλλὰ μετὰ τινος δυσκολίας. Εὐτυχῶς ὁ ζωγράφος ἐγίνωσκεν ὅτι τὸ παιδίον ἐκαλεῖτο Λουδοβίκος, ἀλλ' ἠγγυνοὶ ἐντελῶς τὴν διαμονὴν του.

Ἡ κόμησσα μετὰ τὰς ἀνεπαρκεῖς ταύτας πληροφορίας προσέτρεξεν εἰς τὸν ἀρ-

χηγὸν τῆς ἀστυνομίας, ὅστις ἀκούσας τὴν διήγησίν της, ἔθεσεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς της τὸν ἰκανώτερον τῶν πρακτῶν του, μεθ' οὗ αὕτη ἐπισκέφθη τὴν συνοικίαν τῶν Πιφεράρρων. Μετὰ πολλὰς ἐρεύνας εὑρον ὁμὰδα παιδῶν καθημένων πρὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν, ὅστις τοῖς ἐδίδασκεν ἄσματὰ τινα. Ἡ κόμησσα πάραυτα ἀνεγνώρισε μεταξὺ τῶν ῥυπαρῶν τούτων καὶ ῥακενδυτῶν τὸν Πέτρον, ὄρμησε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἐνῶ ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ προέβαινε εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ ἀθλίου ἀρχηγοῦ.

Ἡ κόμησσα πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ διὰ Ῥώμην ἠγόρασε τὴν εἰκόνα τοῦ υἱοῦ της ἀντὶ 20,000 φράγ., ἥτις πεμφθήσεται αὐτῇ εὐθὺς ἅμα λήξῃ ἡ Ἐκθεσις.

Ἐκ τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ συλληφθέντος ὑποτίθεται ὅτι ὁ Πέτρος ἀφρηπάγη κατὰ διαταγὴν ἐξαδέλφου τινὸς τῆς κομῆσεως, ἐλπίζοντας νὰ κληρονομήσῃ αὐτὴν, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἀπέθνησκεν ἄνευ τέκνων, καθότι ὁ κόμης Κασσελμόντε κατέλειπε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὴν σύζυγόν του, ἐὰν ὁ Πέτρος ἀπέθνησκε πρὸ αὐτῆς. Ὁ συγγενὴς δ' οὗτος ἐσκέφθη ἀναμφιβόλως ὅτι οὐδέποτε θέλει τὸ παιδίον ἀναφανεῖ, διότι εἶχε δώσει διαταγὴν νὰ πεμφθῇ εἰς Ἀμερικὴν. Χάρις ὅμως ἤδη τῇ εἰκόνι ἀνεκαλύφθη ἡ τρομερὰ αὕτη μηχανορραφία.

(Journal de Voyage)

K. A. A.

ΣΙΣΚΑ ΒΑΝ ΡΟΣΜΑΕΛ

ἢ

Η ΘΥΓΑΤΗΡ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΙΟΠΩΛΟΥ.

A.

Ἐπῆρχε πρὸ τινων ἐτῶν ἐν Ἀμβέρσῃ ἐν τινι γειτονικῇ ὁδῷ τῆς Πρκοσίνης πλατείας ἀρχαῖόν τι παντοιοπωλεῖον, ὃ περ, κληροδοτούμενον ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸν υἱόν,

ἦτο γνωστὸν ἀπὸ τριακοσίων καὶ πλέον ἐτῶν διὰ τὸ ἐξαιρετὸν τῶν ἐν αὐτῷ πωλουμένων καὶ τὸ μέτριον τῆς τιμῆς αὐτῶν. Ὁ τελευταῖος ἰδιοκτῆτης τοῦ ἐργαστηρίου τούτου ὠνομάζετο Ἰωάννης Βὰν Ροσμάελ, υἱὸς τοῦ Φραγκίσκου, υἱοῦ τοῦ Καρόλου, υἱοῦ τοῦ Γασπάρδου Βὰν Ῥοσμάελ καὶ εἶχε νυμφευθεὶ τὴν Σίσκα Πῶτ, ἀπόγονον τοῦ περιφήμου Πέτρου Πῶτ.

Οἱ δύο οὗτοι σύζυγοι εἰθισμένοι ἐκ παιδικῆς ἡλικίας εἰς βίον ἐργατικὸν καὶ ἀείποτε ἐνασχολούμενοι περὶ τὸ μικρὸν αὐτῶν ἐμπόριον, δὲν ἔσχον καιρὸν νὰ προοδεύσωσιν εἰς τὸν σημερινὸν πολιτικὸν ἢ, ὡς ἄλλως λέγουσιν, νὰ ἐκγαλιωθῶσιν. Τὰ ἐνδύματα αὐτῶν κατασκευασμένα ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος, ἦσαν ἐξαιρετικῆς ἀπλότητος καὶ δὲν μετέβαλον οὐδέποτε σχῆμα, διακρινόμενα μόνον εἰς φορέματα τῶν ἐργατικῶν ἡμερῶν, εἰς φορέματα τῶν Κυριακῶν καὶ τέλος εἰς φορέματα τοῦ Πάσχα· τὰ τελευταῖα δὲ τῶντα δὲν ἐξήρχοντο τῆς σκευοθήκης ἢ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων εορτῶν καὶ ὁπόταν ἐπρόκειτο νὰ ἀναδεχθῶσι παιδίον τι ἐν τῷ βαπτίσματι ἢ νὰ παρασταθῶσι ὡς μάρτυρες γάμου φίλου τινὸς αὐτῶν. Ἐννοεῖ ἤδη τις ὅτι οἱ ἀσσοὶ οὗτοι εἶχον ἀρκετὰ πτωχῶν ἐξωτερικὸν παρὰ τοῖς κομψοπρεπέσι τῶν ἡμετέρων χρόνων, οἱ τινες ἴσως θὰ ἔβριπτον ἐκ τοῦ ὕψους ἐν ᾧ ἴσταντο βλέμμα περιφρονήσεως πρὸς τοὺς Βὰν Ῥοσμάελ· ἀλλ' οὗτοι δὲν ἀνητύχουν ποσῶς, σκεπτόμενοι μόνον καθ' ἑαυτοῦς, ὅτι: *Ἐκαστος ἔλαχε τὸν ἰδίον του κληρὸν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον· ὑμῖν μὲν ὁ ἀνεμος, ἡμῖν δὲ τὰ τάλληρα!* Ἦσαν δ' ἀρκετὰ ἀμαθεῖς ὥστε νὰ μὴ γνωρίζωσιν ὅτι εἰς εὐγενῆς δὲν δύναται νὰ γευματίσῃ ἀκριβῶς μεσημβρίαν καὶ εἶχον τὴν χυδαίαν συνήθειαν νὰ τίθενται εἰς τὴν τράπεζαν ἅμα τὸ ὠρολόγιον ἔκρουε τὴν δωδεκάτην ἐκ περισσοῦ δὲ δὲν ἐλησμόνου ποτὲ νὰ προσευχηθῶσι πρὸ καὶ μετὰ τὸ γεῦμα. Ἐδύνατο δὲ τις νὰ καταμεμψθῇ αὐτῶν πολλὰ ἄλλα ἐλαττώματα καὶ με-

ταξὺ ἄλλων ἐφ' ὅτι δὲν ἐνόουον οὐδὲ λέξιν γαλλικὴν, οὐδὲ εἶχον δοκιμάσει ποτὲ τὴν ἀνάγκην νὰ μάθωσι τὴν γλῶσσαν ταύτην.

Ἦσαν εὐσεβεῖς, ἐπιμελεῖς, αὐτάρκεις καὶ πρὸ πάντων χαρακτηῆρος εἰρηνικοῦ. Ἄλλ' ἡ μεγαλειτέρα αὐτῶν ἀνοησία συνίστατο εἰς τὸ ὅτι ἐν τῇ φλαμανδικῇ αὐτῶν ἀπλότητι ἐπίστευον ὅτι ἦτο προτιμότερον νὰ θέτῃ τις κατὰ μέρος καθ' ἑκάστην ἐν σολδίον νομίμως κερδίσειν ἢ νὰ ποκτᾶ ἐντὸς δύο ἢ τριῶν ἐτῶν διὰ μυρίων τρόπων καὶ ἀπατῶν περιουσίαν τοιαύτην, δι' ἣν ἕκαστος ἀνοίγων τοὺς ὀφθαλμούς νὰναφωνῇ μετ' ἐκπλήξεως:—Ἄλλ' ὁ γυμνοποντικὸς οὗτος πάλιν πόθεν τὰ ἔζητῶσεν ὅλα αὐτά; Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἦσαν γνήσιοι φλαμανδοὶ, ἀσσοὶ τῶν παλαιῶν χρόνων.

Ὁ κύρ Ἰωάννης Βὰν Ῥοσμάελ εἶχε θυγατέρα τινὰ ἡλικίας δέκα πέντε περίπου ἐτῶν, ὀνομαζομένην, ὡς ἡ μήτηρ της, Σίσκα, εὐγενῆ τὸ εἶδος, μὲ ὠραῖον πρόσωπον, μὲ ξανθὰς τρίχας καὶ μὲ κυανοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἥτις ἄχρι τότε ἐφοῖτα ἐν τινι παρθεναγωγείῳ τῆς πόλεως, ὅπου εἶχε μαθητικὴν καὶ ὅλα τὰ γυναικεῖα ἔργα, ἃ περ ἀγαθὴ τις ἀστὴ ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ. Ἦτον ἀπλῆ ὡς οἱ γονεῖς αὐτῆς, εὐσεβὴς, ὑπήκοος, εὐμενὴς, οὐδαμῶς κοῦφος, αὐθάδης ἢ ἰδιότροπος καὶ ἀληθῶς ἰκανὴ καὶ κατάλληλος νὰ συνεχίσῃ πρεπόντως καὶ τιμίως μετ' ἐκείνου ὃν θὰ ἐλάμβανε σύζυγον τὸν οἶκον τῶν πατέρων αὐτῆς καὶ τὸ ἐμπόριον τοῦ καταστήματος αὐτῶν.

Ἄλλὰ πόθεν προέρχεται ὥστε τὸ ἀπ' αἰῶνος τοῦτο ἐργαστήριον νὰ ἦ ναι σήμερον κλειστόν; Ποία συμφορὰ μετέφερεν ἐσχάτως εἰς τὴν ἀγορὰν τρὺς πίθους, τὰ ἀγεῖα καὶ τὰς φιάλας τοῦ Βὰν Ῥοσμάελ; Τοῦτο εἶναι ἡ ἱστορία ἣν μέλλομεν νὰ διηγηθῶμεν.

Μίθετε κατ' ἀρχάς, ὅτι ἐν τῇ γειτονείᾳ τοῦ Βὰν Ῥοσμάελ, κατόκει ὑποδηματοποιὸς τις, ὃς τις ἦτον ὁ καλλίτερος φίλος του, ἐξερχόμενος μετ' αὐτοῦ τὰς Κυριακάς

εἰς περίπατον εἰς τὴν Λιθίνην γέφυραν, συνδιασκεδάζων τὸ ἑσπέρας καὶ τέλος ὡς ἀδελφὸς μὴ εὐρίσκων εἰς οὐδὲν εὐχαρίστησιν ἐὰν μὴ οὗτος δὲν ἦτο παρών. Ἡ φιλία ὅμως αὐτῆ μετεβλήθη αἰφνης ἀποτόμως πῶς εἰς ἔχθραν διὰ μοναδικὴν αἰτίαν.

Ὁ ὑποδηματοποιὸς, ὅς τις πρότερον ἐκέρδιζεν εὐκόλως τὰ πρὸς ζωάρκειαν καὶ εἶχεν ἤδη χάρις ταῖς οἰκονομίαις αὐτοῦ οἰκοδομήσει ἴδιον οἶκον, ὁ ὑποδηματοποιὸς οὗτος ἡμέραν τινα, καθ' ἣν ὁ Βάν Ροσμὰελ ἀσθενῶν ἠναγκάζετο νὰ οἰκουρή, κατέστρεψε τὰ ἐπὶ τὴν ὁδὸν δύο παράθυρα τοῦ ἐργαστηρίου του καὶ μετεσκεύασεν αὐτὰ εἰς μεγάλην ἐξοχὴν, ἐπὶ τῶν ὑέλων τῆς ὁποίας μὲ ἐρυθρὸν χρῶμα ἔγραψε παντοίας γαλλικὰς ἐπιγραφάς, ὡς: *Ἵποδήματα ἄνευ ραφῶν, Πέδιλα τῶν Παρισίων*, ὅπερ ἦτο μέγα ψεῦδος διότι τὰ κατεσκευάζεν ὁ ἴδιος. Ὀλίγον ἀπωτέρω ἦτον ἐκτεθειμένη εἰκὼν τῆς παριστάνουσα ἀνθρώπῳ τινα τυφλωθέντα ἐκ τῆς ἀντανεκλάσεως τοῦ ἡλίου ἐν τινὶ ἐστιλβωμένῳ ὑποδήματι· κάτωθεν δὲ τοῦ ἀριστουργήματος τούτου τῆς ἀγυρτείας ἀνεγίνωσκε τις: *Γρήσιον πρὸς στίλβωσιν ἀγγλικὸν ὑγρὸν*. Ἐτι ἐν ψεῦμα, διότι αἰετοτε ἦν τὸ αὐτὸ ὑγρὸν, ὃ κατεσκευάζε μόνος. Οἱ θαμῶνες ὅμως ὡς ἐκ τούτου δὲν ἔχانون τίποτε ἢ μόνον ὅτι ἔπρεπε νὰ πληρώσωσι τὸ νέον τοῦτο ὑγρὸν τετρακίς ἀκριβώτερον ἢ τὸ παλαιόν.

Ὅταν ὁ Βάν Ροσμὰελ ἱατρειθεὶς ἐξῆλθε τὸ πρῶτον βραδεῖ βήματι εἰς τὴν ὁδὸν, τὸ βλέμμα του ἔπεσεν ἐπὶ τῆς νέας μετασκευῆς τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ φίλου του Σπινάελ. Μετώκισε ἀρὰ γε χωρὶς νὰ γνωρίζω; ἐσκέφθη καθ' ἑαυτὸν.

Ἐν τῷ ὁ Βάν Ροσμὰελ ἐβάδιζεν οὕτω ἀπεβροφημένος ὑπὸ διαφόρων σκέψεων, κώριός τις ἐξελθὼν τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ὑποδηματοποιοῦ ἔστη ἐπὶ τῆς φλιας τῆς θύρας. Ἦτον ἐνδεδυμένος μετὰ κομψότητος φέρων ὠραῖον ἐπενδύτην, περισκελίδα χρῶματος φαιοῦ, ὑπενδύτην κυανοῦν καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους βαρεῖαν χρυσοῦν ἄλυσσον,

ἐξ ἧς ἀναμφιλόγως ἦτον ἐξηρητημένον ἐν ὠρολόγιον ἢ ἐν ζεῦχος διόπτρων· πυκνὰ μαῦρα γένεια περιπλασιῶν τὸ πρόσωπόν του, φθάνοντα μέχρι τῆς κόμης του, ἢ τις τεχνικῶς διατεθειμένη, ὡμοίαζε θαυμασίως πρὸς τὰς πλαγγόνας, ἃς βλέπει τις εἰς τὰ παράθυρα τῶν κουρέων.

— Ἄ, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Βάν Ροσμὰελ, ἰδοὺ ὁ νέος γείτων.

Ἄλλ' οὗτος ἦλθε κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ εἶπε κτυπῶν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου:

— Ἐγίνατε καλὰ, φίλιτατε Βάν Ροσμὰελ; Ὁ πατὴρ τῆς Σίσκας ἀνεγνώρισε μετ' ἐκστάσεως τὴν φωνὴν τοῦ Σπινάελ· ὡπισθοχώρησε δύο βήματα, παρετήρησε τὸν φίλον του ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καὶ ἀπήντησεν ἀπλῶς:

— Ἄ, πόσον εἶσθε ὠραῖος! Ἐκερδίσατε τὸν μεγαλειότερον κλῆρον τοῦ Ῥωσικοῦ λαχείου; ἢ μήπως ἐλάβετε κῆμνιαν κληρονομίαν; . . . Σᾶς συγχαίρω. . . Ἄλλ' ἐνόμιζα πάντοτε ὅτι εἶχετε ἐρυθρὰς τρίχας καὶ ὄχι μαύρας.

Ὁ Σπινάελ ἐμεδίασε μετὰ οἴκτου πῶς καὶ ἀπνητήσε μὲ τόνον ἐλεύθερον, ὃν συνειθίζουσι νὰ ὀνομάζωσι *chic francais*:

— Βάν Ροσμὰελ, φίλε μου, δὲν θὰ πλουτίσητε ποτὲ σεῖς. Ὁ κόσμος μετεβλήθη, σὺδεὶς μένει σήμερον ἄνευ δελέατος καὶ ἰξοῦ.

Ἐκεῖνος ὅς τις θέλει νὰ ζήσῃ ἐκ τῶν φλαμανδῶν ἀστῶν ἐργάζεται ὡς δοῦλος, διότι εἰσὶ λίαν γλισχροὶ, φίλε μου, καὶ ἔπειτα θέλουσι καλὴν βύρσαν καὶ καλὴν ἐργασίαν εἰς εὐθνήν τιμὴν, ἐν ᾧ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω μετὰ τῆς γαλλικῆς νεολαίας, μετὰ τῆς ὁποίας δύναται τις λίαν εὐκόλως νὰ κάμῃ τὴν τύχην του· κάθε μῆνα ἐν ζεῦχος ὑποδημάτων εὐκόλως κατασκευαζομένων ἐπὶ ἀδροτάτη τιμῇ.

Ὁ Βάν Ροσμὰελ ἐκπληχθεὶς δὲν ἐγνώριζεν ἐὰν ἦτον ἐξυπνος ἢ ἐκοιμάτο. Ἐμεινεν ἐν ἐκστάσει ἀκούων τὴν ξένην δι' αὐτὸν ταύτην γλῶσσαν, ὀμιλουμένην ὑπὸ τοῦ φίλου του Σπινάελ.

— Ἀλλὰ, εἶπε διακόπτων τὸν γείτονα του, ἤκουσα νὰ λέγῃσιν ὅτι οἱ κύριοι οὗτοι λησμονοῦσι λίαν συχνὰ νὰ πληρώσωσι, διότι ἔχω καὶ ἐγὼ πολλοὺς τοιοῦτους, οἱ τινες μοὶ χρεωστοῦσι πάρα πολλά, ἀλλὰ τί νὰ κάμῃς; *Ξούρισε τὸν σπαρὸ καὶ πάρε τὸ μαλλί του*. Ἄλλως προτιμῶ ἑκατοντάκις ἓνα ὀβολὸν βέβαιον καὶ καθαρὰν συνειδήσιν.

— Πηλα:α πρᾶγματα, φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ ὑποδηματοποιός· δὲν θὰ ὀμιλήσωμεν ὅμως περὶ τούτων ἢ μετὰ δύο ἢ τρία ἔτη, ἐὰν θέλῃ ὁ θεὸς, καὶ θὰ ἴδωμεν τίς ἐξ ἡμῶν μὲ τὸς ἰδίας του σκέψεις ἔχει ἐπιτύχει καλλιτέρα. Ὁ υἱός μου Ἰούλιος διατρίβει νῦν ἐν Παρισίοις, ὅπως ἐκμάθη τὸ ἐπιτήδευμά του. . .

— Τίς εἶναι εἰς τοὺς Παρισίους; εἶπεν ὁ Βάν Ροσμὰελ διακόπτων τὸν γείτονα του, ὁ Ἰούλιος; Νομίζω δὲν εἶμαι ὁ ἀνάδοχος τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ σου, ὅς τις ὀνομάζεται Ἰωάννης καθὼς ἐγὼ;

— Μάλιστα, ὁ Ἰωάννης εἶναι εἰς Παρισίους, ἀλλ' ἤλλαξε τὸν ὄνομά του, τὸ ὁποῖον ἦτο πολὺ χυδαῖον καὶ ὀνομάζεται τῶρα Ἰούλιος, ὃ περ εἶναι ὠραιότερον καὶ εὐγενέστερον. Καὶ ἡ θυγάτηρ μου, ἢ τις ἐπανεῆλθε τιν ἐβδομάδα ταύτην ἐκ τοῦ οἴκου τροφείου, ὀνομάζεται Ὀρτενσία. Σᾶς λέγω τοῦτο μόνον καὶ μόνον, ἵνα μὴ τοὺς ὀνομάζετε Ἰωάννην καὶ Τερέζαν πρὸ τῶν θαμνῶν μου.

Ὁ Βάν Ροσμὰελ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν μὲ ὕφος ἀμφίβολον, ἐθεώρησε διαδοχικῶς τὰς ἐπὶ τῶν ὑέλων ἐπιγραφάς καὶ εἶπε μὲ τόνον ἡμιγλευστικὸν πρὸς τὸν φίλον του:

— Δὲν πιστεύω ὅτι θὰ ἐπιτύχητε, κύρ Σπινάελ! Εἶδομεν ἀρκετοὺς νὰ καταστῶσι διδυσπηχεῖς, ἀκολουθοῦντες τὴν ὁδὸν ταύτην, καὶ οἱ τινες πρότερον ἦσαν εὐτυχέτην, καὶ οἱ τινες ἀκολουθοῦντες τὰ παλαιὰ. . . Ἐν τούτοις ἕκαστος εἶναι κύριος νὰ πράξῃ ὅπως νομίζει καλόν. . . Ἀλλὰ λησμονεῖτε ἴσως ὅτι σήμερον εἶναι ἡ συνέλευσις τῆς ἀδελφότητος τῆς Παναγίας;

— Ἡ ἀδελφότης τῆς Παναγίας! ἀνέκρα-

ξεν ὁ Σπινάελ μὲ τόνον παρεμπερῆ πρὸς χλευασμὸν· δὲν ἀποτελῶ, φίλε μου, πλέον μέλος αὐτῆς. Ἀνθρώπος ἐργαζόμενος διὰ τὸ μέγα θέατρον, καθὼς ἐγὼ, δὲν δύναται νὰ γρέχῃ εἰς τὰς λαμπαδοφόρους λιτανείας, διότι τῇ ἀληθείᾳ δέν μοι πρέπει.

— Χαῖρε λοιπὸν, ἐμυρμύρισεν ὁ Βάν Ροσμὰελ μετὰ λύπης, καὶ ἀφῆκε τὸν ἐγγαλλισθέντα ὑποδηματοποιὸν ἐπὶ τῆς φλιας τῆς θύρας τοῦ.

Ὀλίγον καιρὸν μετέπειτα ὁ Σπινάελ ἦλθε παρὰ τῷ παντοιοπώλῃ καὶ ἀφ' οὗ ὠμίλησαν ἀρκετὰ ἐγκωμιάζων μάλιστα τὴν αἴτιον πορσίαν τῶν ὑποθέσεών του, ἔστρεψε τὸν λόγον περὶ μεγάλης ποσότητος βύρσας, ἣν ἐγνώριζεν ὅτι πωλεῖ βυρσοδέψης τις, ὅς τις ὅμως ἀπῆτει προπληρωτέα τὰ χρήματα. Προσιωνίζετο ἔλεγεν ἢ ἀγορὰ αὐτῆ ἐξαίρετα κέρδη καὶ ἐξαίτησας ἐπέτυχε διὰ τῶν πανουργιῶν του, ἵνα ὁ φίλος Ροσμὰελ ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ τῷ δανείσῃ ἐν ὀνόματι τῆς φιλίας των πεντακόσια φλωρινία, πληρωτέα μετὰ παρελευσιν τριῶν μηνῶν· καὶ ἅμα ὁ εὐγενὴς ὑποδηματοποιὸς ἔλαβε μέτρον διὰ ἐν νέον ζεῦχος ὑποδημάτων τοῦ φίλου του. — Ἀλλὰ μετὰ παρελευσιν ὀλίγων ἡμερῶν τὰ νέα ταῦτα ὑποδήματα μετεβλήθησαν εἰς βράκη καὶ ἀπέναντι τῶν πεντακοσίων φλωρινίων ὁ παντοπώλης ἔλαβε κομψοῦς τινὰς λόγους καὶ ἀπειρίαν ὑποσχέσεων.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο συμβεβηκὸς διήγειρε ὑπόκρυφον ἔχθραν μεταξὺ τῶν δύο γειτόνων, παυσασμένων νὰ ποτείνωσιν ἀλλήλοις τὸν λόγον. Τὰ τέκνα αὐτῶν ὅμως δὲν τοὺς ἐμιμήθησαν, ἀλλ' ἐξηκολούθουν νὰ βλέπωνται καθ' ἑκάστην.

Ἀφ' οὗτο ἡ θυγάτηρ τοῦ Σπινάελ ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ οἰκοτροφείου, ἢ Σίσκα Βάν Ροσμὰελ ἔχασε πολὺ τῆς ἀδόλου καὶ σεμνῆς αὐτῆς ἀπλότητος. Λίαν συχνὰ ἤδη εἶχεν ἰδεῖ ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ ὑποδηματοποιοῦ πόσον οἱ νέοι καλλωπισταὶ ἡμιλλῶντο ὡς πρὸς τὴν κομψοπρέπειαν πρὸς τὴν φίλην τῆς, καὶ πῶς αὕτη ἐγνώριζε νὰ παν-

τῶν εἰς τὰς φιλοφρονήσεις των ἐν τῇ ὥραίᾳ καὶ χαριτολόγῳ γαλλικῇ γλώσσῃ, συνοδύουσα ἅμα τὰς ἀπαντήσεις της μετ' ἐπιχαρίτων βλεμμάτων καὶ μυωπήσεων. Ἄθῶα ἐτι καὶ μὴ ὑποπτεύουσα ὅποια αἰσχρὰ πάθη ἐκρύπτοντο ὑπὸ τοὺς ὑποκριτικούς λόγους τῆς κομποπρεπειᾶς, πλέον ἢ ἄπαξ ἠρυθρίασε ἐξ ἐντροπῆς, ὅποταν δὲν ἐδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ τοῖς νέοις τούτοις ἀπευθύνουσιν αὐτῇ τὸν λόγον γαλλιστί. Τούτου ἕνεκα ἀπῆτει καθ' ἐκάστην παρὰ τῆς μητρὸς της νὰ μεταβῇ ὡς ἡ φίλη της εἰς τι οἰκοτροφεῖον. Ἡ κυρία Βὰν Ῥοσμὰελ, ἥτις ἔτρεφε τυφλὴν ἀγάπην διὰ τὴν θυγατέρα της, ἔβλεπεν ἐπίσης μέπιφθονον ὄμμα ὅτι ἡ Ὀρτενσία ἢ μᾶλλον ἡ Τερέζα Σπινάελ, καὶ περ ἄσχημος οὖσα, προσείλκυε πάντων τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ὅτι ἡ πτωχὴ Σίσκα της εἶχε τὸ ἦθος χυδαῖον παρὰ τῇ θυγατρὶ τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, ἐφ' ὃ καὶ ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῆς ὑπερφανείᾳ ἐσκέπτετο ὅτι δὲν ἔπριπε νὰ φήσῃ ἐπὶ πλέον τὴν θυγατέρα της εἰς κατωτέραν βαθμίδα ἀπέναντι τῆς θυγατρὸς τοῦ γείτονός της· δι' ὃ καὶ ἀφ' οὗ κατεφαγεν ἐπ' ὀλοκλήρους μῆνας τὰ ὄτα τοῦ συζύγου της, ἀπεφάσισε νὰ πέμψῃ τὴν Σίσκαν εἰς τι οἰκοτροφεῖον, μετὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ γνώμην τοῦ γέροντος Πελεκράνου.

Ὁ Πελεκράνος οὗτος ἦτον ὁ ἰατρὸς τῶν προγόνων Βὰν Ῥοσμὰελ. Συχνὰ δὲ διὰ τῶν σοφῶν αὐτοῦ συμβουλῶν προσῆλθεν ἐπίκυρος τῷ παντοιοπώλῃ, σώσας μάλιστα πολλάκις τὸν Σίσκαν ἐκ τοῦ κινδύνου τοῦ θανάτου, ἐφ' ὃ καὶ ἔχαιρε μεγάλην ὑπόληψιν καὶ ἐπεριποιεῖτο ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῆς, οἳ τινες εἶχον ἐνοήσει ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνη των, ὅτι ὁ ἰατρὸς Πελεκράνος ἔχαιρε δικαίωμα ἐπὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς θυγατρὸς αὐτῶν· δι' ὃ καὶ δὲν εἶχον ἀποφασίσει τι ὀριστικῶς πρὶν ἢ λάβωσι τὴν ἐπὶ τούτῳ γνώμην αὐτοῦ, ὅν καὶ προσεκάλεσαν τὴν ἐπαύριον παρ' αὐτοῖς.

(ἔπεται συνέχεια).

ΤΟΥΡΚΙΚΑΙ ΜΥΘΟΓΡΑΦΙΑΙ.

Διηγήματα καὶ μῦθοι Ἰνδικῶν, περσικῶν καὶ ἀραβικῶν πηγῶν, διεδόθησαν ἐν Τουρκίᾳ, περὶ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, εἰς δύο συλλογὰς, ὧν ἡ μὲν ἐκαλεῖτο: *Τὸ βιβλίον τοῦ ψιττακοῦ*, ἡ δὲ *Διηγήματα τῶν τεσσαράκοντα βιζήρων*. Ὡς δὲ ἐν ταῖς *Χιλίαις καὶ μιᾷ νυκτὶ*, ἡ *Σεχε:αζάδη* ἀποκοιμίζει διὰ τῶν ἱστορημάτων της τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ Σουλτάνου, ὡσαύτως· ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν *Διηγημάτων* οἱ τεσσαράκοντα βιζήραι ἐπινοοῦσι καθ' ἐκάστην πρῶταν μῦθον τινα, ὅπως διασκεδάσωσι καὶ κατευνάσωσι τὴν ὀργὴν τοῦ ἀνακτος ὅστις κατὰ προτροπὴν ἀπίστου μητριᾶς, θέλει νὰ φονεύσῃ τὸν υἱὸν του.

Τινὲς τῶν μυθογραφικῶν τούτων εἰσὶ χαρακτηριστικώταται ἐν τῇ ἀρσελίᾳ αὐτῶν· χάριν δὲ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Βίωνος» μεταγράφωμεν ἐκ τοῦ *Magasin Pittoresque* τὰς ἐξῆς τρεῖς:

Ὁ Σολωμὼν καὶ ὁ ἀκαρθόχοιρος.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι εἰς ἕκαστον τῶν μεγάλων προφητῶν ἐδόθη, ἄπαξ ἐπὶ ζωῆς του, νὰ ἐκλέξῃ τὸν θάνατον ἢ τὴν ἐπὶ γῆς ἀθανασία· ἀλλὰ πάντες, ἐπιθυμούντες νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τοῦ παντοδυναμοῦ καὶ πανοικτίρμονος Θεοῦ, προὔτιμησαν μᾶλλον τὸν θάνατον. Ἐπὶ τῆς βασιλείας λοιπὸν τοῦ Σολομῶντος, ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἐπέμφθη πρὸς αὐτὸν κομίζων ἀγγελίον πλήρες τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς καὶ ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὸν ἀπὸ μέρους τοῦ Ἰψίστου ὅτι ἠδύνατο, ἂν ἤθελε, νὰ πῖν ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου καὶ νὰ καταστῇ ἀθάνατος. Ὁ βασιλεὺς ἀκούσας ταῦτα, συνεκάλεσε τοὺς σοφωτέρους τῶν συμβούλων του, ζητῶν παρ' αὐτῶν συμβουλήν· πάντες δὲ, μιᾷ φωνῇ, παρήνεσαν εἰς αὐτὸν νὰ πῖν, ὅπως ζήσῃ αἰωνίως. Τότε ἐκάλεσε τὰ πηνὰ τοῦ αἰθέρο καὶ τὰ ζῶα τῶν ἀ-

γρῶν καὶ πάντα τὴν αὐτὴν γνώμην ἀπεφάνησαντο ἐκτὸς ἐνὸς μόνου, τοῦ ἀκαρθόχοιρου, ὅστις κλίνων τὸ ῥύγχος πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ βασιλέως, εἶπεν:

— Ἐὰν δύνασαι νὰ διαμοιρασθῆς τὸ ὕδωρ τοῦτο μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων σου, πῆς καὶ γεῦου διὰ παντὸς τῆς ἡδονῆς τοῦ ζῆν· ἀλλ' ἐὰν προῶρισται διὰ σὲ μόνον, μὴ πῖν, διότι δεῖνόν ζῶν σὺ νὰ βλέπῃς ἀπερχομένους τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον τοὺς φίλους καὶ τοὺς οἰκείους σου.

— Ἀληθῆ εἶπας, ὦ ἀκαρθόχοιρε, ἀπεκρίνατο ὁ βασιλεὺς. Τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς δι' ἐμὲ μόνον ἐπέμφθη καὶ ἀκολουθῶ τὴν συμβουλήν σου.

Οὕτως ὠμίλησεν ὁ σοφὸς Σολομῶν καὶ δὲν ἔπιεν ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπιμηκύνοντος τὴν ζωὴν.

Τίς ὁ ἀληθὴς ὄνος;

Ἰεροκῆρυξ τις μωαμεθανὸς ἐδίδασκεν ἡμέραν τινα περὶ τῆς πραότητος καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀγαπᾶν ἀλλήλους, ὅποτε διεκόπη ὑπὸ τῶν κραυγῶν ἀνθρώπου τινός, ὅστις ἀπωλέσας τὸν ὄνον του, εἰσῆλθεν ἀποτόμως ἐν τῷ τεμένει, ἐρωτῶν τοὺς παρισταμένους μήτοι εἶδον διαβαίνοντα τὸν ὄνον του. Ἐπὶ τούτοις ὁ ἱεροκῆρυξ ἀπετάθη πρὸς τὸ ἀκρατήριόν του λέγων:

— Ὑπάρχει τις ἐνταῦθα ὁ μηδέποτε ἀγαπήσας;

Εἷς τῶν ἀκρωμένων ὑπόλευκον κόμην φέρων ἠγέρθη καὶ ἀπεκρίνατο:

— Ἐγώ!

— Παρητήρησον, ἐπανελάθεν ὁ κηρύττων, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν κτήτορα τοῦ ἀπωλεσθέντος κτήνου, Ἰδοὺ ὁ ὄνος!

Ὁ γέρονι γεωφόρος.

Βασιλεὺς τις ἀκούσας ὅτι χωρικὸς ἀνεκάλυψεν ὑπόγειον δεξαμενὴν πλήρη σίτου, οὗ ἕκαστος κόκκος ὑπερέβαινε κατὰ τὸ μέ-

γεθος ἕνα φοίνικα, ἐπεθύμησε νὰ μάθῃ ὅποιον γένος ἀνθρώπων ἔζων ἐπὶ τῆς γῆς καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ σίτος οὗτος ἐφύετο. Ἀπέστειλε λοιπὸν δεῖγμα ἐξ αὐτοῦ εἰς σοφὸν τινα καὶ γηραιὸν γεωργόν. Καθ' ὃδὸν δὲ ὁ κομιστὴς συναντήσας φίλον του τινὰ ἐπεφορτίσθη παρ' αὐτοῦ νὰ ἐρωτήσῃ τὸν σοφὸν γέροντα καὶ τοῦτο:

— Διατί αἱ τρίχες τοῦ ἀνθρώπου λευκαίνονται ἐφ' ὅσον γηράσκει;

Ὁ κομιστὴς ὑπέβαλεν εἰς τὸν γέροντα γεωργόν, οὗ αἱ τρίχες ἦσαν λευκαὶ καὶ κυρτὸν σῶμα, τὸ πρῶτον πρόβλημα· ἀλλ' οὐδὲν περὶ τοῦ σίτου ἐγίνωσκε, καὶ ὠδήγησεν αὐτὸν πρὸς τὸν πρεσβύτερόν του ἀδελφόν. Οὗτος δὲ, καίτοι μᾶλλον προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, ἦτο δραστήριος καὶ ῥωμαλέος, ἡ δὲ γενειὰς του μόλις ἦδη ὑπελευκαίνετο. Ἄλλ' οὐδ' αὐτὸς ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ τι περὶ τοῦ σίτου καὶ διηύθυνε τὸν κομιστὴν πρὸς τρίτον ἀδελφόν, γηραιότερον ἔτι. Οὗτος δὲ ὁ τελευταῖος ἐφαίνετο ὁ νεώτερος τῶν τριῶν καὶ εἶχε γενειάδα πάντη μέλαι ἀν καὶ νεανικὴν σχεδὸν μορφὴν· Ἀπήντησε δὲ καὶ εἰς τὰς δύο ἐρωτήσεις.

— Πρὸ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, εἶπεν, ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς λαὸς εὐσεβῆς καὶ τὸν θεὸν φοβούμενος. Πρὸς ἀνταμοιβὴν δὲ τῆς εὐσεβείας του ὁ Παντοδύναμος ἐδώρησεν εἰς αὐτὸν τοὺς θυγαμασίους καὶ γιγαντώδεις τούτους κόκκους.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς λευκὰς τρίχας, ἡ μὲν μέλαινα ἢ ξανθὴ κόμην εἶναι τὸ σύμβολον τῆς νεότητος, τὸ δὲ λευκὸν σ.μ.ο. τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὠριμάζουσιν αἱ ἰδέαι.

Ὁ κομιστὴς, τὰς ἀπαντήσεις ταύτας λαθῶν, ἠρώτησε τὸν γεωπόνον τίνας ἔνεκεν ὁ μὲν νεώτερος τῶν τριῶν ἀδελφῶν νὰ φαίνεται ὁ μᾶλλον ἐσχατόγηρος, αὐτὸς δὲ, καίτοι πρεσβύτατος, νὰ φαίνεται ὁ θαλερώτερος πάντων.

Ἰδοὺ ἡ ἐξήγησίς του: Ὁ μὲν νεώτερος εἶχε γαίας ἀγόνους καὶ σύζυγον δυσειδῆ καὶ φαύλην· ὁ δὲ δεύτερος εἶχε μὲν ἀγα-

θάς γαίας, ἀλλὰ σύζυγον κακεντρεχῆ καὶ ὀργίλῃν, ἕνεκα τούτου ἐφαίνετο γέρον, καίπερ ἦττον καταβεβλημένος τοῦ ἀδελφοῦ του· ὁ τρίτος δὲ, ὁ καὶ ὀμιλῶν, ἐπιτυχὸν οὐ μόνον ἀγαθὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ σύζυγον καλὴν καὶ ὠραίαν, ὑπῆρχε, καίτοι πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν του, ὁ νεώτερος κατὰ τε τὸ σῶμα καὶ τὴν καρδίαν, ὥστε ἔχει δίκαιον ἢ παροιμία λέγουσα·

«Τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἐστία
ἢ Ἑδὲμ ἢ τυραννία.»

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Αἱ ἀκταὶ τῆς Πελοποννήσου ἀποσπῶνται καὶ συναρροῦνται, ἀπαλλασσόμεναι ἐκ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐπικυμαιομένης ὀμίχλης. Αἱ ἀκταὶ αὗται μοὶ φαίνονται κάλλιστα ὑπὸ τῆς φύσεως διατεθειμέναι εἰς μεγάλας τιμὰς τῶν ὀρέων καὶ χαριέντως κυματισμοὺς τῶν ὀρίων. Ἄδυνατῶ τὰ βλέμματά μου ἀπ' αὐτῶν ν' ἀποσπάσω. Ἡ σκηνὴ εἶναι κενὴ, πλὴν πλήρης ἀναμνήσεων παρελθόντος! Ἡ ὑπομέλαινα αὐτῆ σωρεία τῶν λόφων, τῶν ἀκρωτηρίων, τῶν κοιλάδων, ἐπὶ τὸ σύνολον τῶν ὀρίων τὸ βλέμμα ἐνταῦθα ἀκόπως δύναται νὰ ἐκταθῆ, ὡς ἐπὶ μικρὰν τινα τοῦ Ὀκεανοῦ νῆσον, τὸ ἀπλοῦν τοῦτο ἐπὶ τοῦ χάριτου σημεῖον, δι' ἑαυτοῦ μόνον τοσοῦτον ἐφημίσθη, ἐδοξάσθη καὶ ἐξέλαμψε, καὶ ὑπὸ τοιοῦτων ὀρετῶν καὶ ἐγκλημάτων ἐπληρώθη ἔσον οὐδεμία ποτὲ τῶν ἡπείρων. Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο εἶναι τῶν νήσων καὶ τῶν ὀρέων ἐξ οὗ σχεδὸν ἀθροῖο ἀνεφάνησαν ὁ Μιλτιάδης, ὁ Λεωνίδα, ὁ Θρασύβουλος, ὁ Ἐπαμεινώνδας, ὁ Δημοσθένης, ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ Περικλῆς, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Σωκράτης, ὁ Φειδίας, ἡ γῆ αὕτη ἥτις κατεβρόχθισε στρατιῶν τῶν δις ἑκατομμυρίων μαχητῶν τοῦ Ξέρξου, ἥτις ἀπέφισε τὸ Βυζάντιον, τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικήν, ἥτις ἐδημιούργει ἢ ἀνεκαίνιζε τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ προήγαγεν

αὐτὰς εἰς διάστημα ἑνὸς καὶ ἡμίσεως αἰῶνος εἰς τοιοῦτον τελειότητος βαθμὸν ὥστε κατήντησαν τύποι καὶ ὑπογραμμοὶ ἀνυπέβλητοι· αὕτη ἡ γῆ, ἥς ἡ ἱστορία εἶναι ἡμετέρα ἱστορία, τῆς ὁποίας ὁ Ὀλυμπος εἶναι ἔτι ὁ οὐρανὸς τῆς φαντασίας μου· ἡ γῆ αὕτη ἐξ ἧς ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ ποίησις διωχέτευσθησαν εἰς τὴν λοιπὴν σφαῖραν, καὶ εἰς ἣν ἐπανερχόμεθα ἀκαταπαύστως ὡς τὰ παιδιὰ εἰς τῆς μητρὸς τῶν τὰς ἀγκάλας· εἶναι αὕτη! πᾶν κῦμα πρὸς αὐτὴν με φέρει· ἰδοὺ προσεγγίζω αὐτήν. Ἡ θεὰ αὐτῆς βαθείως με συγκινεῖ, πολὺ ὀλιγώτερον ὅμως ἢ ἐὰν ὄλοι ἐκεῖναι αἱ ἀναμνήσεις δὲν εἶχον μαρνανθῆ ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἕνεκα δυσμενοῦς ἀκριβολογίας πρὶν ἢ αὕτη κατανόησει αὐτάς. Ἡ Ἑλλάς δι' ἐμὲ εἶναι βιβλίον, οὕτινος τὰ κάλλη ἡμαυρώθησαν, διότι με ἠνάγκασαν νὰ τὸ ἀναγώσω πρὸ τοῦ νὰ δύναμαι νὰ τὸ ἐννοήσω.

Ἐν τούτοις τὸ πᾶν τηρεῖ ἀκόμη τὸ γόητρόν του. Ἐνυπάρχει εἰσέτι πρὸς ἐκεῖνὰ τὰ μεγάλα ὀνόματα σέβας ἐν τῇ καρδίᾳ μου· ἱερόν τι, γλυκὺ τι καὶ μυροβόλον ἀνέρχεται ὑπ' αὐτοὺς τοὺς δριζόντας εἰς τὴν διάνοιάν μου. Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν τὸν ἀξιώσαντά με νὰ ἴδω ἐν τῇ παρεπιδημίᾳ μου ταύτῃ τὴν χώραν τῶν μεγαλεπήβολων, ὡς ὁ Ἐπαμεινώνδας τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα ἐκάλει.

(Lamartine.)

E. M.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ.

E.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατοτατηρίδος ὁ περιφανὴς Διδότος, οὗ τινος τὸν θάνατον ἐθρήνησεν ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἑλλάς, διηγεῖται ἐν τινι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ (Notes d'un voyage dans le Levant) ὅτι μεταξὺ τῶν 1816 εἰς τὸ τότε ἀκμάζον σχολεῖον τῶν Κυθωνίων καὶ ἀκρόωμενος τῶν ἐκεῖ διδασκόντων κατέ-

ΑΣΤΑΧΕΙΣ ΚΑΙ ΙΑ.

Ἄλλοιμονοι εἰς ὅποιον ἔς τὸν κόσμον τοῦτον ζήση, ἀπ' τὴν καλὴν του μάνα χωρὶς νὰ φιληθῆ! Ἀχ. Παράσχος.

*

Ἡ ἀπὸ τοῦ γένους δόξα εἶναι ὡς τὸ ψιμύθιον, τὸ ὅποιον ἀντὶ νὰ καλλωπίζη ἀσχημίζει τὰ δυσειδῆ πρόσωπα.

Ζαλακώστας.

*

Βλέπει παντοῦ τὴν ἀρετὴν ἢ εὐγενῆς καρδίαν· ἀλλὰ εἰς τοῦ συμφέροντος τὸν β. ἄχον ἀποτόμως συγκροῦνται θραυόμεναι καὶ οἶκτος καὶ θυσία καὶ εἶναι μόνῃ ἡ ἰσχύς σαυῆς καὶ μέγας νόμος. Δ. Παπαρῆγόπουλος.

*

πεισε τοὺς συμμαθητὰς αὐτοῦ «νᾶποκηρύξωσι τὴν χυδαίαν διάλεκτον ἐν ταῖς συνουμίαις αὐτῶν καὶ νὰ παραδεχθῶσιν ἐν τῇ Σχολῇ τὴν γλῶσσαν τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Πλάτωνος.» τοιοῦτος δ' ἦν ὁ ἐνθουσιασμὸς αὐτοῦ τε καὶ τῶν παραδεξαμένων τὴν πρότασιν αὐτοῦ ταύτην συμμαθητῶν του, ὡς μετέλλαξαν τὰ ὀνόματα αὐτῶν δι' ἀρχαίων καὶ ψήφισμα ἐποιήσαντο, δι' οὗ ἐπεβάλλετο ποιῆναι τῷ μὴ τῇ ἀρχαίᾳ διαλέκτῳ χρωμένῳ.

Τὸ περίεργον δὲ τοῦτο ψήφισμα, ἔχον ὡς ἐξῆς, κρατιθέμεθα ὡδε ἐκ τοῦ Ἄλδου Μαρουτίου αὐτοῦ:

Θεὸς ἡγείσθω παντὸς ἔργου καὶ λόγου.

Ἐπὶ καθηγεμόνων Θεοφίλου, Γρηγορίου τε καὶ Εὐστρατίου, τῶν ἐν τῷ κατὰ τὰς Κυθωνίας Ἑλληνομουσιῶν σχολαρχόντων, ἐλαφροβλιῶνος ὀγδὴ ἀπίοντος, οἱ ὑπογεγραμμένοι εἴπωμεν. Ἐπειδὴ τὴν μὲν πατρίδα ἀναλαβεῖσθαι φωνῆν, τὴν δὲ χύδην καὶ ἀγοραίαν, ὡς πάντῃ ἀνοίκειον ἡμῖν τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ἀπογόνους, παντὶ τῷ θυμῷ ἀπάσασθαι ἐφιέμεθα, δέδοκται πᾶσιν ἡμῖν νόμον εἰσενεγκεῖν, τόνδε, ὡς τῷ ἡνίκ' ἂν συνῶμεν ἑλληνοσὶ πάντας ἡμᾶς συνδιαλέγεσθαι καταναγκάζειν.

Νόμος.

Ἐπιμελεῖσθαι ἕκαστον ἡμῶν ἑλληνοσὶ ἔσον οἷόν τε συνδιαλέγεσθαι· δὲ δ' ἂν μὴ ἐθέλη τοῦτο, σελίδα δημοτικὴν ἐνώπιον ἡμῶν ἱστάμενος ἀπαγγέλλειν ἀποτισάτω τίμημα.

Οἱ ταῦτα συμφηφισάμενοι· Ἀγγελῆς-Ἀλκιβιάδης, Διδότ' Ἀνάχαρις, Ἰωαννίκιος-Ἀριστείδης, Τζάνος-Ἐπαμεινώνδας, Δημήτριος Θεμιστοκλῆς, Θεοφάνης-Κλεάνθης, Δημήτριος Κ.-Μιλτιάδης, Βασίλειος-Ἀργυρίλαος, Σαμουὴλ-Νικίας, Ἰακρίων-Ξενοφῶν, Παναγιώτης-Πελοπίδας, Ἰωάννης-Περικλῆς, Λεόντιος-Φωκίων, Κωνσταντῖνος-Χαβρίας, Χαράλαμπος-Παυσανίας, Γεώργιος Πάτροκλος, Μεθόδιος γραφεὺς-Διογένης.

*

Συμβαίνει πολλάκις μικρὰ ἀτυχία νὰ ἐπιφέρῃ σειράν ἀτελεσιτέτων ἄλλων, ὅτι δηλὰ δὴ συμβαίνει εἰς ἔργα τῆς τέχνης, ὧν ἡ ἀφαίρεσις μικροῦ χάλικος ἐπιφέρει τὴν κατακρήμνισιν ὀλοκλήρου πλευρᾶς.

Σ. Ν. Βασιλειάδης.

*

Εἰς τοῦ τάφου τοὺς μυχοὺς δὲν αἰσθάνεται ὁ χοῦς... μόνον οὗτος δυστυχὸς παύει τὴν ὀδύνην.

Κλέων Α. Παπαρῆγος.

*

Μόνος ὁ ἔχων ὄρασαν ψυχὴν καὶ νεκρὸς εἶν' ὄρατος.
Θ. Ὀρφανίδης.

*
«Ὅταν νεκρὸς διέρχεται πρὸς τί, πρὸς τί θρηνεῖτε;
ἂν ἡ ψυχὴ σας ἢ δειλῇ τὸν θάνατον φοβῆται,
εἰπέτε με, εἰπέτε με, τί ἡ ζωὴ ἀξίζει,
εἰάν τις ζῆ, χωρὶς νὰ ζῆ καὶ δίχως νὰ ἐλπίζῃ;
Δ. Παπαρῆγόπουλος.

*
Ἐν τῷ ψευδεὶ κόσμῳ καὶ αἱ ψυ-
χαὶ ἔτι φιλοῦνται ἀπὸ τὴν προσωπίδα
τοῦ ἀνθρώπου οὐχὶ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Προ-
τιμῶμεν, οἱ νῆπιοι, προτιμῶμεν τὸ ἄχυ-
ρον καὶ βλαβερὸν γλύκισμα, τοῦ πικροῦ,
ἀλλὰ τὴν ζωὴν ἐγκλείοντος φαρμάκου, ἀ-
γαπῶμεν οἱ μάταιοι θνητοὶ τὴν καλλο-
νὴν, τὸ ψιμμῦθιον τῆς καρδίας τοῦτο, καὶ
πικροῦμεν τὴν μεγάλην ἴσως καὶ ἀγνὴν
καρδίαν τῆς δυσειδούς. Ὁ Σωκράτης εἶπεν
ἐνώπιον βεβαίως τοῦ Ἀλκιβιάδου τὸ αὖτις
ἢ μορφή καὶ ἢ ψυχὴ τοιάδε, ἀλλὰ τὸ
ἄνουν τοῦτο λόγιον ἔμεινε νεκροτόκιον εἰς
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ Σωκράτους ἦτο
τὴν μορφήν τερατώδης σάτυρος, καὶ ἐν
τούτοις ψυχὴν εἶχε τοῦ Ἰησοῦ ἀδελφῆν.
Σ. Ν. Βασιλειάδης.

*
Ἄλλ' οἵμοι! τίς παρέμεινε ἐν τῇ ζωῇ εὐδαίμων,
καὶ ῥόδον ποῖον ἔζησε μιᾶς πρωίας πέραν; . .
*Ω! εἶναι, εἶναι βλάσκακος τοῦ βίου μας ὁ δαίμων!
*Ὅτι ἂν θάλλῃ τὸ πρῶτ' ἂν φθάσει τὴν ἐσπέραν.
Δ. Βαλαβάνης.

*
Ὁ Ἐπίκουρος, ἀνώτερος πολὺ τοῦ Ἀρι-
στίππου, τοῦ ἀποβαλόντος καὶ αὐτὴν τὴν
ἐννοίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ βίου, ἀθίκως
συκοφαντεῖται ὡς ὁ ὑλικώτερος Ἑλληνας φι-
λόσοφος. Ἐθήρευε τὴν ἡδονὴν ἐν τῷ βίῳ.
μάλιστα ἄλλ', ἐκτὸς τῶν μωρῶν, τίς δὲν
θρηύσει αὐτήν;

Δ. Παπαρῆγόπουλος.

*
Τὸν κότμ' ὁ δόλος διοικεῖ
κ' ἢ ἄδικ' εἰμαρμένη.
τὰ πλούτη ἔχουν οἱ κακοί,
κ' ἐδῶ 'ς τοῦ βράχους κατοκεῖ
ἢ ἀρετῆ κρυμμένη.

*
Α. Ρ. Παγκαθῆς.

*
*Ω, εἶναι ἐλαφρότερον τοῦ στέμματος τὸ χῶμα.
*Αχ. Παράσχος.

*
... Ὁνητὲ εἰς πᾶν σου βῆμα
βαδίζεις πρὸς τὸ μῆμα.
Θ. Ὀρφανίδης.

*
Ἡ μόνωσις ἐγείρει ἐν τῇ ψυχῇ τὴν μυ-
στηριώδη ἐκείνην ὁρμὴν πρὸς τὸ ἄγνω-
στον, τοὺς ἀορίστους πόθους, τὰς γλυκείας
καὶ περιπαθεῖς συγκινήσεις, αἱ τινες συγ-
κεντροῦνται καὶ λαμβάνουσι σάρκα εἰς ἐν
αἰσθημα βαθὺ καὶ ἀπέραντον, διὰ τοῦ ὁ-
ποίου ἀνοίγεται τὸ παραπέτασμα τοῦ οὐ-
ρανοῦ καὶ τὸ ὁποῖον διαλύεται εἰς πομπό-
λυγα.

Δ. Παπαρῆγόπουλος.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Πτωχὸς τις ἐζήτησε ἐλεημοσύνην παρὰ
τοῦ Μαλέρβη, βεβραίων αὐτῶν ὅτι θὰ πκ-
ρεκάλει τὸν Θεὸν δι' αὐτόν. «Αἶ; δεῖλαιε,
εἶπεν αὐτῷ ὁ φιλόσοφος, ποῖαν πίστιν
δύναται νὰ ἔχωσιν αἱ παρακλήσεις σου
εἰς τὸν ἄλλον κόσμον παρὰ τῷ Θεῷ, ὅς
τις σὲ ἀφίνει νὰποθνήσκῃς τῆς πείνης ἐν
τούτῳ; »

*
Ὁ Φῶξ ἐχρεώσται εἰς διαφόρους Ἰου-
δαίους τοκιστὰς σημαντικὰς ποσότητας
χρημάτων, διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ὁποί-
ων ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς κληρονομίας ἐνὸς
τῶν θείων του, ὅς τις ὅμως πρὸς δυστυχί-
αν τοῦ πτωχοῦ ὀφειλέτου ἐνυμφεύθη καὶ
ἐγέννησεν υἱόν· τοῦτο μαθὼν ὁ Φῶξ ἀνέ-
κρηξεν: «Ὁ παῖς οὗτος εἶναι ὁ Μεσσίας»
ἤλθεν εἰς τὸν κόσμον πρὸς καταστροφὴν
τῶν Ἰουδαίων.»

*
Ὁ Βολταῖρος εὐρισκόμενος ἡμέραν τινὰ
παρὰ τῇ κυρίᾳ Σατελὲ, ἐπαίξε μεθ' ἐνὸς
παιδίου, ὃ περ ἐκράτει ἐπὶ τῶν γονάτων
του ἤρξατο δὲ νὰ συνομιλῇ μετ' αὐτοῦ
καὶ νὰ τῷ δίδῃ συμβουλὰς: «Μικρὸ μου

φιλε, ἔλεγεν αὐτῷ, ἵνα ἐπιτυχάνῃ τις
εἰς ὃ τι ἐπιχειρεῖ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ,
πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰς γυναῖκας·
ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ τὰς γνωρίζῃ.
Μάθε λοιπὸν ὅτι ὄλαι εἰσὶν ἄστατοι καὶ
ἅπα... » — Πῶς ὄλαι αἱ γυναῖκες! ἀνέ-
κραξεν ἡ κυρία Σατελὲ πλήρης ὀργῆς· τί
λέγετε; — Κυρία, ἀπήντησεν ὁ Βολταῖ-
ρος, δὲν πρέπει νὰπατῶμεν τοὺς παῖδας.

*
Ὁ Βρῦμμελ, ὁ περίφημος οὗτος στοιχι-
ματιστὴς εἶπεν ἡμέραν τινὰ πρὸς παχύσαρ-
κὸν τινα Λόρδον: «Στοιχηματίζω νὰ φέρω
τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα ἐπὶ τῶν ὤμων
μου ἀπὸ τοῦ Χαΐτδ-Πάρεκ μέχρι τοῦ Πίρ-
γυου τοῦ Λονδίνου χωρὶς νὰ σταματήσω
πουθενᾶ καὶ μὲ βῆμα ταχύ.» Τὸ στοιχη-
μα ἐγένετο δεκτικὸν ἐπὶ τιμῆματι δύο χι-
λιάδων λιρῶν. Τὴν ἐπαύριον κατὰ τὴν
προσδιορισθεῖσαν ὥραν ὁ Βρῦμμελ, ὁ εὐγε-
νὴς Λόρδος καὶ πλήθος λαοῦ εὐρίσκοντο
ἐν τῷ Χαΐτδ Πάρεκ.

— Ὁ ἵππος εἶναι ἔτοιμος, εἶπεν ὁ Βρῦμ-
μελ, ἄς ἐτοιμασθῇ καὶ ὁ ἵππεύς.

— Εἰμὶ ἔτοιμος, εἶπεν ὁ Λόρδος.

— Ὅχι καθ' ὀλοκληρίαν ἐν πρώτοις
πρέπει νὰφοιρέσῃται τὴν ἐπενδύτην σας.

— Πρὸς τί;

— Ἐστοιχημάτισα νὰ φέρω ἐπὶ τῶν
ὤμων μου τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα, οὐχὶ
ὅμως καὶ τὸν ἐπενδύτην της, ὅς τις βαρύνει
κάπως. Νομίζω ὅτι ἔχω δίκαιον.

— Ἐστῶ ἰδοῦ με ἄνευ φορέματος ἐμ-
πρός.

— Ὅχι ἀκόμη. Ἀφοιρέσατε καὶ τὰ ὑ-
ποδήματά σας.

— Τὰ ὑποδήματά μου, ἔστῶ.

— Ἀριστα· τῶρα τὴν περισκελίδα σας,
τὸν χιτῶνά σας, τὸ... .

*
Ὁ εὐγενὴς Λόρδος ἠναγκάσθη νὰ δια-
κόψῃ τὸν Βρῦμμελ καὶ νὰ πληρώσῃ τὰς
δύο χιλιάδας λίρας.

*
Ὁ καρδινάλιος Ρισελιὺ ἐδίδετο πολλὰ-
κις μετὰ τοὺς κόπους τῆς πολιτικῆς εἰς

ποικίλα γυμνάσια· ὁ κόμης Γραμμῶν εὗρεν
αὐτὸν ἡμέραν τινὰ συναγωνιζόμενον μετὰ
τοῦ μαγεῖρου του εἰς τὸ πῆδημα.

*
Ἐν τινι συν· ναστροφῇ κ' ῥίσις τις ἔλεγεν
ὅτι ὁ μαρκήσιος, Δικρέκης ἔδωκε πέρας εἰς
τὴν ζωὴν του διληθησιασθεῖς.

— Νὰ ἰδῆτε, εἶπεν ἡ κυρία Δὲ Μαρσέ,
ποῦ θὰ ἐδάγκασε τὴν γλώσσάν του.

*
Ἦ Καρράσσης ἔλεγεν: «Ἔτι οἱ μὲν ποιηταὶ
ζωγραφίζουσι διὰ τοῦ λόγου, οἱ δὲ ζωγρά-
φοι ὁμιλοῦσι διὰ τοῦ χροσστήρος.

*
Ὁ Ἀπελλῆς τελειώσας εἶχεν ἐκθέσει
μίαν εἰκόνα του. Ἰποδηματοποιὸς τις εὗρε
κακῶς ἐξεικονιζόμενον ἕνα τῶν καθάρνων
τοῦ περιστανομένου προσώπου καὶ ἐσυμ-
βούλευσε τῷ ζωγράφῳ νὰ τοῖ δι· ῥθώσῃ,
ὅς τις καὶ ἠκολούθησε τὴν συμβουλήν του.
Ὁ ἐπιτυχὴς κριτικὸς ἔθαρρυνθεῖς ἐκ τῆς
ἀποδοχῆς τῆς παρατηρητέως του, ἠθέλησε
νὰ προτείνῃ καὶ τὴν διόρθωσιν μιᾶς τῶν
κνημῶν, ἢ τις τῷ ἐφαίνετο κακόσχημος.

— Μὴ περαιτέρω, εἶπεν αὐτῷ τότε ὁ
Ἀπελλῆς, ἕκαστος τὰ ἑαυτοῦ· καὶ ὁ ὑπο-
δηματοποιὸς τὰ πέδιλά του.

*
Ὁ Γονδῶ, περίφημος Γάλλος συγγρα-
φεὺς, ἔλεγεν ὅτι ὁ παράδεισος ἐνὸς συγγρα-
φέως εἶναι ἡ συγγραφή τοῦ ἔργου του, τὸ
καθαρτῆριον ἢ ἐπιδιδόρθωσις αὐτοῦ καὶ ἡ
κόλασις αἱ τυπογραφικαὶ διορθώσεις.

*
Ὁ Ἐρρίκος Στέφανος ἀναφέρει δικαστὴν
τινα τοῦ καιροῦ του, ὅς τις εἶχε μίαν μό-
νην δικαστικὴν ἀπόφασιν ἀπέναντι παντός
κακουργήματος. Ἐὰν ὁ κακοῦργος ἦτο γέ-
ρων ἔλεγε: «Κρεμάσατέ τον, κρεμάσατέ
τον, δὲν εἶναι τὸ πρῶτόν του κακούργημα
τὸ ὁποῖον ἔκαμε· ἕως οὐ φθάσῃ εἰς αὐ-
τὴν τὴν ἡλικίαν τίς οἶδε πόσα κακουργή-
ματα νὰ ἐπρὶξεν.» Ἐὰν δὲ πάλιν ὁ δικα-
ζόμενος ἦτο νέος: «Κρεμάσατέ τον, κρε-
μάσατέ τον, ἀνεφώνει καὶ πάλιν, εἶναι νέος

καὶ τίς οἶδε πόσα κακουργήματα θὰ κάμῃ.»

Ὁ Βολταίρος ἐπιστρέφων κρυφίως εἰς τοὺς Παρισίους, ὅπου δὲν τῷ ἐπετρέπετο νὰ μένῃ, ἐκράτηθη ἐν τῷ τελωνεῖῳ, ἔνθα τῷ ἠρώτων, ἐὰν εἶχέ τι ἐν τῷ κιβωτίῳ του, ἀντικείμενον εἰς τοὺς νόμους; «Κύριοι, ἀπεκρίθη, ὡς τοιοῦτον δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα ἢ ἐγὼ αὐτός.»

Ἐν τινι παραστάσει τοῦ Don Giovanni τοῦ Μοζάρτου νέος τις ἐσφύριζε κατὰ τὸν ἦχον ἐνὸς μέρους τοῦ μελοδράματος τούτου τοσοῦτον δυνατὰ, ὥστε ἐμπόδιζε τοὺς περὶ αὐτὸν νάκούσωσι τοὺς ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Μεσῆλλ' τις κύριος ἐξαντλήσας τὴν ὑπομονήν: Τί ζῶν! ἀνεφώνησεν.

—Περὶ ἐμοῦ λέγετε, εἶπεν αὐτῷ ὁ ἐνοχλητικὸς γείτων.

—Ὅχι, κύριε, ἀπήντησεν εὐγενῶς οὗτος: περὶ τοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὑποκριτοῦ, ὅς τις μ' ἐμποδίζει νάκούσω ὑμᾶς.

(Reueuil d' Anecdotes.)

Η ΑΡΧΑΙΟΤΗΣ

Α'.

Ἡ ἀρχαιότης! κλίνωμεν μὲ σεβασμὸν τὸ γόνυ, τῆς ἀνθρωπότητος αὐτῆ ἢ τῆς φαιδρᾶ νεότητος, ἣν δὲν ἔθλιθον τὰ δάκρυα κ' οἱ πόνοι κ' ἦν ἔστεφάνου ἢ χαρὰ τὸ κάλλος κ' ἡ φαιδρότης.

Ἦ τότε οἱ θεοὶ φαιδροὶ κατήχοντο εἰς τὸν κόσμον κ' ἀνεπέμπον χαρμόσυνον αἱ Μοῦσαι μελωδίαν, οἱ κύλικες ἐστέφοντο μετὰ ἀνθῶν εὐδύμων κ' ἔχυνε νέκταρ εἰς αὐτοὺς ἡ Ἥθε μ' εὐθυμίαν.

Ἐγέλων τότε οἱ θεοὶ καὶ οἱ θνητοὶ ἐγέλων, ἤχουν μακρὰν τὰ ἄσματα καὶ ἤρριζεν ὁ οἶνος, εὐδὲ ἴον εἶχον τὸ παρὸν καὶ εὐέλπι τὸ μέλλον καὶ δὲν ἤκουετ' ὁ κλαθμός, ὁ στόνος καὶ ὁ θρήνος.

Φαιδρὰ Λαῖς ἐμάγευε νεανικὰς καρδίαις καὶ ὁ Φειδίας ἔγλυφεν ἔνθεος τὴν Παλλάδα τὰ χεῖλη ἀσπαζόμενος τῆς φίλης Μιλησίας ἡστραπτεν ὁ Ὀλύμπιος κ' ἔσειε τὴν Ἑλλάδα.

Ἦτο χαρὰ ὁ βίος των, εὐδαιμονία ἦτο τὸ δάκρυ τὸ ἀπέφευγον δὲν ἔκλειον ἐκείνοι.

κ' ὁ Φρόνως μὲ πρόστιμον βαρὺ ἐτιμωρεῖτο διότι εἰς τὸ ὄμμα των τὸ δάκρυον ἐκίνοι.

Παρῆλθεν ὁ μῶνος ἡ φαιδρὰ ἐκείνη ἀρχαιότης, τοῦ Ἰησοῦ δὲν μειδιῶν τὰ χεῖλη τὰ γλυκῆα καὶ ἀπηνήθη τὴν χαρὰν πλέον ἢ ἀνθρωπότης «μακάριοι οἱ κλαίνοντες» ἠκούσθη φωνὴ νέα.

Καὶ ἡ Ἀνακρεόντειος ἐθραύσθη πλέον λύρα, οἱ ποιηταὶ δὲ ἔγειναν μοιρολογοῦσαι γραῖαι ἔγειναν νεκρολίθανον τοῦ ἔρωτος τὰ μῦρα καὶ πρὸ τοῦ τάρου ἔφυγον αἱ ἱλαραὶ ἰδέαι.

Β'.

Ἦ Ἰησοῦ, ἐξήγαγε τὸν κόσμον τῆς ἀπάτης, πλήν τῷ ἐδώρησας σταυρὸν, μαρτύριον οὐδύνης ναὶ θνήσκων δὲν ἐδάκρυν ἄλλοτε ὁ Σωκράτης, ἐν ᾧ ἀπὸ τῶν Ἑλλᾶων πικρὸν Σὺ δάκρυ χύνεις

Τὸν τάρην τότε ἔκρυπτον τὰ ῥόδα καὶ τὰ ἴα κ' ἡ πλάνη ἐβαυκάλιζε φαιδρῶς τὸν κόσμον μόνον ἤλθοις; ἀπέπη τῶν θεῶν ἡ ἱλαρὰ χορεία καὶ μὴ τῆρ ἡ ἀλήθεια ἐγένετο τῶν πόνων.

Ἦλθοις καὶ ἔλαμψε τὸ φῶς, παρῆλθεν ἡ σκοτία, πλήν, εἶδε τοτ' ὁ ἄθροπος τὸν κόσμον ὄλον μνήμα καὶ ἔκλαυσεν ὡ τῆς χαρᾶς ἔφυγεν ἡ θρησκεία καὶ μόνος ἦδη ὁ σταυρὸς παρηγορεῖ τὸ θῦμα.

Πλὴν σύγγνωθι, ὦ Ἰησοῦ, ἐν τῆς ἀληθείας πολλάκις ἐπροτίμησα τὴν φοβερὰν ἀπάτην. Τί ὦφελ' ἡ ἀλήθεια, ἀφ' οὗ εἰς τὰς καρδίαις προσφέρει τὴν συναίσθησιν τοῦ πόνου πικροτάτην;

Τί ὦφελιτ' νὰ μάθωμεν ὅτι τὸ ῥέδον χῶμα; καὶ ὅτι πρὸς τὸν τάφον μας βεδίξομεν ἡρέμα πρὸς τί νὰ βλέπωμεν ὅσα μὲ ἐνδύκρου τὸ ὄμμα; ἐν ᾧ παρθένου μειδιᾷ τὸ χεῖλος καὶ τὸ βλέμμα;

Γ'.

Ἡ ἀρχαιότης! κλίνωμεν μὲ σεβασμὸν τὸ γόνυ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτῆ ἢ τῆς φαιδρᾶ νεότητος, ἣν δὲν ἔθλιθον τὰ δάκρυα κ' οἱ πόνοι κ' ἦν ἔστεφάνου ἢ χαρὰ, τὸ κάλλος, κ' ἡ φαιδρότης.

Ἦ τότε ἔζων! σήμερον δικιῆ ἡ ἀνθρωπότης ὑπὸ τὸ βῆρος σύρεται τῆς θλίψεως, τοῦ πόνου φεῦ! ἡ σφριγῶσα ἔθανεν ἐκείνη ἀρχαιότης ὡς θνήσκει πᾶσα καλλονὴ τὴν πῆροδον τοῦ χρόνου

Κ' ἐλάχομεν ἤδη ἡμεῖς τὸ δάκρυον μερίδα καὶ κλαίομεν καὶ κλαίομεν εἰς τὰ πτηνὰ τῶν τάφων, μὲ σάβανον ἠλλάξαμεν τὴν ἐρυθρὰν χλαμύδα καὶ φέρομεν κυπάρισσον ἐπὶ ὠχρῶν κροτάφων

Σ. Σ.